

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет фінансів
Кафедра податків і фіскальної політики

Бабій ІринаЮріївна

**ОРГАНІЗАЦІНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ МИТНИМ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 8.03050801 «Фінанси і кредит»

Магістерська програма "Фінанси в системі митних органів"

Дипломна робота за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр»

Студентка групи ФМОзм-51
І.Ю.Бабій

(підпис)

Науковий керівник
к.е.н., доцент О.Б. Дем'янюк

(підпис)

Дипломну роботу допущено
до захисту

«__»_____ 2014 р.

Зав. кафедри,
д.е.н., професор
Крисоватий А.І.

(прізвище, ініціали)

(підпис)

Тернопіль – 2014

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Митні правопорушення: теоретичні засади та правове регулювання протидії	
1.1. Сутність, види та ознаки митних правопорушень	
1.2. Правовий аналіз відповідальності за адміністративні правопорушення в Україні	
1.3. Правове регулювання запобіганню та протидії контрабанді в Україні	
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2. Практика діяльності митних органів в контексті протидії митним правопорушенням в Україні	
2.1. Правоохорона діяльність митних органів щодо боротьби з митними правопорушеннями	
2.2. Аналіз діяльності митних органів щодо запобігання та протидії контрабанді	
2.3. Діяльність митних органів щодо кваліфікації порушень митних правил та боротьби з ними	
Висновки до розділу 2	
РОЗДІЛ 3. Шляхи запобігання порушенню митних правил та контрабанді при переміщенні через митний кордон товарів	
3.1. Пріоритети запобігання митним правопорушенням в Україні	
3.2. Удосконалення заходів усунення митних правопорушень в Україні	
3.3. Політика в галузі охорони праці митних органів, уповноважених на боротьбу з митними правопорушеннями	
Висновки до розділу 3	
ВИСНОВКИ	
ПЕРЕЛІКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Проблема правопорушень та боротьби з ними становить одну з найголовніших проблем будь-якої держави за всі часи її існування. Життя суспільства завжди регламентоване низкою правових норм та законів, призначених забезпечувати нормальне функціонування держави.

Одними із правопорушень є правопорушення у митній сфері, тобто при перетині кордону з товарами, транспортними засобами чи іншим чином. Відповідно до вимог Митного кодексу України одним з головних завдань митних органів якраз і є боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил, що знаходить свій прояв у постійно здійснюваних заходах щодо виявлення, розкриття та припинення таких правопорушень. Добре усвідомлюючи, що контрабандне переміщення товарів, валюти, історичних і культурних цінностей та інших предметів через митний кордон України набуває характеру соціального явища. Митні органи постійно тримають в полі зору проблеми вдосконалення, пошуку нових, ефективних форм і методів діяльності оперативного складу митних установ, направлених на упередження, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил.

Запобігання та боротьба з митними правопорушеннями завжди була та залишається важливим напрямом митної політики держави. Впровадженням адміністративної реформи та революційні зміни норм процесуального права у сфері протидії кримінальним правопорушенням, змінили основні профілі роботи вітчизняних митниць у напрямку їх правоохороної діяльності. Реорганізація митних та податкових органів, наслідком чого стало створення Міністерства доходів і зборів України, змінила структуру «силових» підрозділів, а зміни, внесені в Кримінальний, Кримінально-процесуальний та Митний кодекси і низку законів України, вимагають пошуку нових форм роботи й взаємодії з іншими державними органами.

Тому, вивчення системи митних правопорушень на сучасному етапі є актуальним як для представників митних органів так і науковців.

Питання порушення митних правил та контрабанди в Україні досліджували вчені А. А. Дубініна, В.О.Глушкова, І. Г. Бережнюк, П. В. Дзюбенко, Власюк О.С, Т. М. Мельник, К. І. Новікова та інші, котрі, зокрема, з'ясовували поняття, мету, механізм та природу порушення митних правил та контрабанду. Разом з тим кількість і рівень досліджень з питань запобігання та боротьби з митними правопорушеннями в сучасній вітчизняній науковій і практичній літературі не відповідають тим завданням, які поставлені перед цими органами доходів і зборів у цьому напрямку.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає аналізі та узагальненні вітчизняного законодавства та практики щодо запобігання та протидії митними правопорушенням визначити пріоритетні напрямки діяльності митних органів в напрямку попередження та боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил в Україні.

Відповідно до поставленої мети, виникає необхідність вирішення ряду **завдань:**

- визначити сутність понять правопорушення в митній справі його класифікаційні ознаки та види відповідальності;
- проаналізувати правове регулювання діяльності митних органів в напрямку запобігання контрабанди та боротьби з порушеннями митних правил
- дослідити сучасний стан боротьби митних органів із митними правопорушеннями в Україні;
- виокремити пріоритети вітчизняної практики у запобіганні митним правопорушенням;
- запропонувати заходи усунення митних правопорушень в Україні;
- проаналізувати політику охорони праці митних органів, уповноважених на боротьбу з митними правопорушеннями

Об'єктом дослідження є запобігання та боротьби з правопорушеннями в сфері зовнішньоекономічної діяльності України.

Предметом дослідження є попередження та протидія контрабанді та порушенням митних правил органів доходів і зборів України.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає у комплексному і цілісному підході до дослідження чиної вітчизняної теорії та практики попередження та боротьби з правопорушеннями в митній справі та розробці науково-практичних рекомендацій щодо напрямів запобігання та протидії контрабанді та порушенням митних правил в сучасних умовах.

Методологічну основу дослідження становлять напрацьовані положення економічної та митної науки та досягнення сучасної зарубіжної і вітчизняної фінансової науки, дослідження провідних фахівців у сфері запобігання та протидії правопорушенням в митній сфері, а також загальнонаукові методи і прийоми пізнання, зокрема: історико-порівняльний, системно-структурний, порівняльно-правовий, логічний, статистичний тощо.

Апробація результатів роботи та публікації. Результати роботи апробовані на IV Всеукраїнській науково-практичній студентській конференції "Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів" (квітень 2014 року, Тернопіль, ТНЕУ). Результати дослідження опубліковано у тезах доповідей: "Актуальні питання протидії митним правопорушенням".

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

МИТНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ

1.1. Сутність, види та ознаки митних правопорушень

У сучасній юридичній літературі спостерігається єдність думок щодо визначення поняття правопорушення, а саме правопорушення визначається як протиправне, винне, соціально шкідливе діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи, що зумовлює юридично визначені негативні наслідки для правопорушника [27, с. 75; 41, с.61]. тобто, правопорушення — це вина дія або бездіяльність особи, яка порушує встановлені норми права, завдає шкоди й спричиняє юридичну відповідальність.

Розрізняють різні види правопорушень [41, с.63] (див. рис. 1.1)

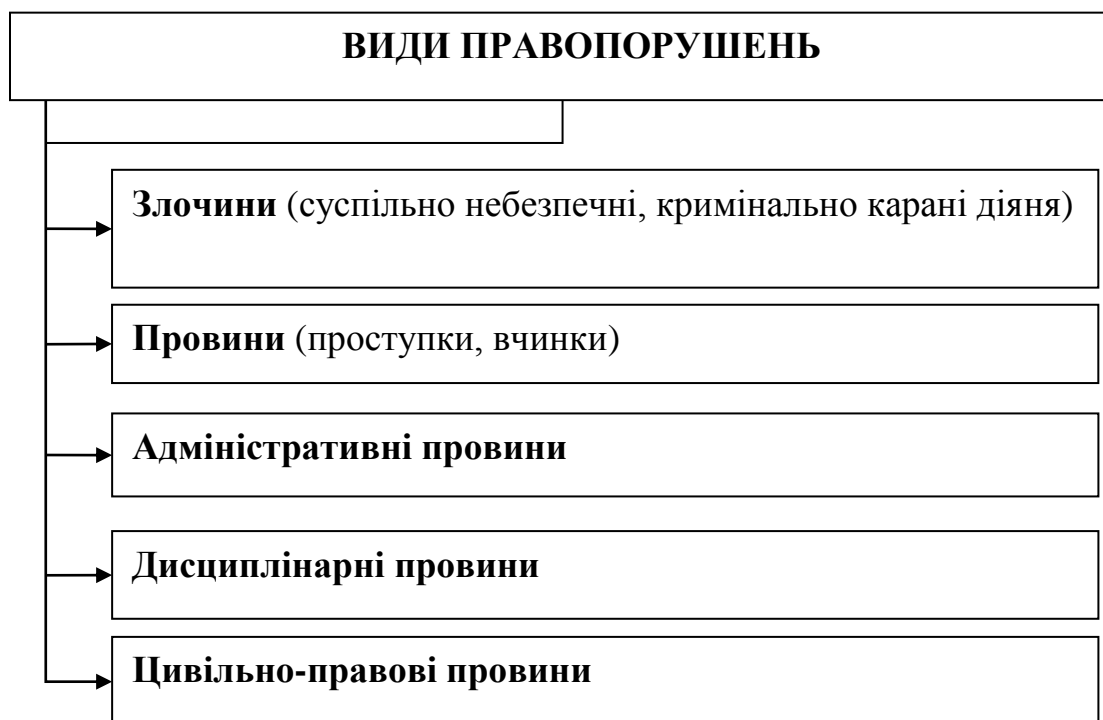

Рис. 1.1. Види правопорушень

Примітка. Побудовано автором на основі [41, с.63]

Злочини (суспільно небезпечні, кримінально карані діяння). Юридичним вираженням особливої суспільної небезпеки злочинів є їх заборона кримінальним законом і застосування за їх вчинення кримінального покарання. У кримінальному законодавстві наведено вичерпний перелік злочинів. Злочинами визнаються лише ті діяння, що порушують заборони, встановлені Кримінальним кодексом.

Провини (проступки, вчинки) – правопорушення не настільки небезпечні, відповідальність за які передбачена іншими галузями законодавства.

Адміністративні провини – правопорушення, які посягають на суспільні відносини, пов'язані зі здійсненням державного управління; на громадський або державний порядок; регулюються нормами адміністративного, фінансового, аграрного та інших галузей права.

Дисциплінарні провини – у сфері трудових, службових відносин, шкодять порядку діяльності трудових колективів, порушують трудову дисципліну та ін.

Цивільно-правові провини – здійснюються у сфері майнових і певних немайнових відносин (наприклад майнові збитки потерпілої сторони). На відміну від злочинів - не мають вичерпного переліку у законодавстві, а їх юридичні наслідки охоплюють значною мірою правовідновлюючі заходи

Як певне діяння будь-яке правопорушення має ряд ознак (рис. 1.2).

Із слова правопорушення випливає перша та основна ознака — порушення певних правових норм. Якщо дії особи не регулюються нормами права, не заборонені ними, тоді не йдеться про правопорушення

Обов'язковою ознакою правопорушення є вина того, хто його скоїв. Вина може бути умисною, коли особа діє свідомо, порушуючи закон, або з необережності. За психологічними ознаками правопорушення як вчинок завжди має свідомо-вольовий характер, тобто здійснюється під контролем волі і свідомості суб'єкта. Правопорушенням є лише те діяння, яке вчиняється

як результат прояву усвідомленої волі особи і вчинене з її вини (душевнхворий не усвідомлює наслідків)

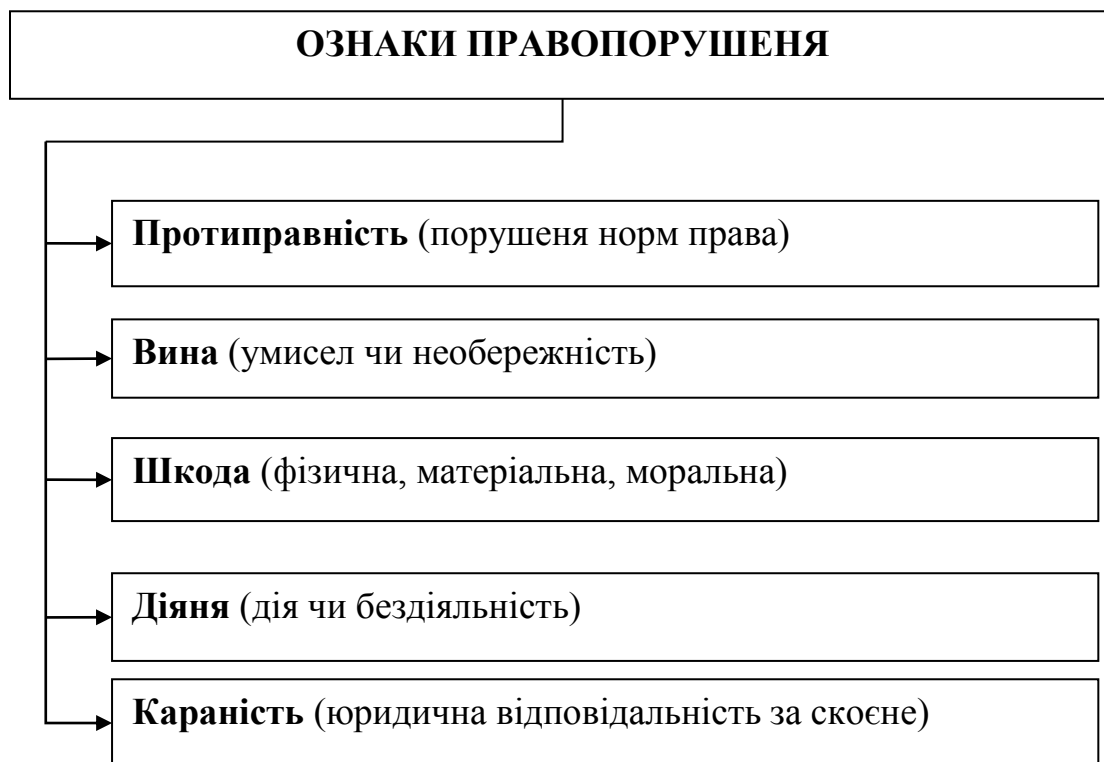

Рис. 1.2. Ознаки правопорушення

Примітка. Побудовано автором на основі [41, с.61-62]

За своїм соціальним значенням протиправна поведінка (правопорушення) соціально шкідлива, тобто спричиняє чи може спричинити шкоду нормальним суспільним відносинам, правам, свободам, законим інтересам суб'єктів. Ця шкода може бути різною залежно від наслідків протиправного діяння, його соціальної оцінки (матеріальною і моральною, значною і незначною)

Зовнішня (об'єктивна) характеристика правопорушення полягає в тому, що воно завжди є діянням суб'єкта (дія чи бездіяльність), яке з юридичного погляду виражається:

- 1) у невиконанні суб'єктом своїх обов'язків, що випливають з договору чи закону;
- 2) у недотриманні заборон, установлених правовими нормами;

3) у зловживанні суб'єкта своїми правами, створені будь-яких перепон для використання своїх прав іншими суб'єктами (наприклад, правомочностей власника стосовно володіння, користування, розпорядження своїм майном) тощо.

Різноманітні наміри, думки з приводу вчинення правопорушень не є правопорушеннями і вважаються юридично нейтральними, поки вони не проявилися як конкретні протиправні вчинки (діяння) суб'єктів;

Контролюючі можливості держави полягають у тому, що вона може притягнути до юридичної відповідальності за правопорушення з метою поновлення порушених прав суб'єктів з наступним покаранням правопорушника. Слід враховувати, що правопорушення можливе лише тоді, коли воно вчинене деліктоздатним суб'єктом, тобто суб'єктом, здатним згідно із законом самостійно нести юридичну відповідальність за власні винні протиправні діяння.

Юридична відповідальність - це закріплений у законодавстві і забезпечений державою юридичний обов'язок правопорушника зазнати примусового позбавлення певних цінностей, що йому належали, перенести несприятливі наслідки. [41, с.65]

Залежно від виду правопорушення і способу покладення відповідальності розрізняються [41, с.66-67]:

Кримінальна відповідальність - покладається за злочин і лише судом у вигляді кримінального покарання.

Адміністративна відповідальність - за адміністративні правопорушення, покладається різними адміністративними органами у вигляді арешту, штрафу, позбавлення спеціального права тощо.

Дисциплінарна відповідальність - за дисциплінарні проступки у межах службової діяльності, яка накладається начальником, у підпорядкуванні якого знаходиться правопорушник.

Цивільно-правова відповідальність - покладається за цивільно-правові позадоговірні порушення, які завдають матеріальні збитки або моральну

шкоду потерпілому, а також за порушення договірних обов'язків (пеня, штраф, відшкодування збитків). будується на принципі еквівалентності, повного відшкодування збитків, покладається судовими органами або добровільно реалізується самим порушником: добровільно сплачується пеня, відшкодовується шкода.

Матеріальна відповідальність працівників настає за матеріальну шкоду, завдану підприємству, установі при виконанні службових, трудових обов'язків, має обмежений характер.

Таким чином, протиправна поведінка може бути визнана правопорушенням, якщо вона є: діянням (дія чи бездіяльність); протиправною; виною; соціально шкідливою (небезпечною); караною.

Виходячи із вищенаведеної загальної інформації щодо поняття, ознак та видів правопорушень, а також юридичної відповідальності за їх скоєння можна стверджувати, що правопорушення в сфері правових відносин при здійсненні митної справи – це протиправна, вина (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, які посягають на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок правового регулювання переміщення через митний кордон і за яку міжнародними та національними нормами права передбачено юридичну відповідальність.

Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин, митне правопорушення трактує як будь-яке порушення або спробу порушення митного законодавства. [38]

Відповідно до вимог митних правил суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності несуть відповідальність за їх порушення. Дані дії можуть класифікуватись митними органами у двох напрямках:

- як кримінальна відповідальність – контрабанда;
- як адміністративна відповідальність – порушення митних правил (ПМП).

Порушення митних правил відносяться до категорії адміністративних правопорушень. Згідно з статтею 9 Кодексу України про адміністративні

правопорушення, адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, вина (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність [24].

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені Митним кодексом України (МКУ) та Кодексом України про адміністративні правопорушення, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності.

Ознаки адміністративного правопорушення наведено на рис. 1.3.

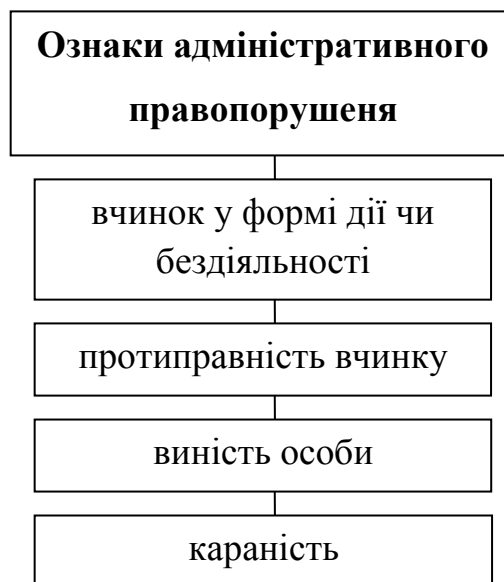

Рис. 1.3. Ознаки адміністративного правопорушення

Примітка. Складено автором на основі [24].

Відповідно до статі 458 Митного кодексу України порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення

операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність [37].

Кожне правопорушення, чи воно адміністративне (проступок), чи кримінальне (злочин), складається з чотирьох елементів: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

З'ясувавши поняття складу адміністративного правопорушення загалом, розглянемо склад адміністративного правопорушення як митного (рис.1.4).

Рис. 1.4. Структура митного правопорушення

Примітка. Складено автором на основі [24; 37].

Відповідальність за порушення митних правил – це специфічне реагування держави на порушення митних правил, що полягає в застосуванні стягнення до суб'єкта порушення митного законодавства.

Адміністративна відповідальність за правопорушення настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності. Адміністративні стягнення здійснюють моральний або матеріальний вплив на правопорушника.

Норми, що встановлюють відповідальність за порушення митних правил, містяться в Митному кодексі України, а саме в розділі XVIII: “Порушення митних правил і відповідальність за них. Відповідальність осіб, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митних правил” та розділі XIX “Проведення у справах про порушення митних правил” [37].

Оскільки порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, то у випадку, якщо при провадженні в справах про порушення митних правил виникають питання, що не врегульовані Митним кодексом, слід керуватися нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Митні правопорушення, які підлягають під кримінальну відповідальність кваліфікують як "контрабанду". Механізм класифікації дій, які підпадають під визначення «контрабанда», подано на рис. 1.5.

Поняття контрабанди та відповідальність за її вчинення визначається Кримінальним кодексом України, згідно якого контрабанда – це переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації [31].

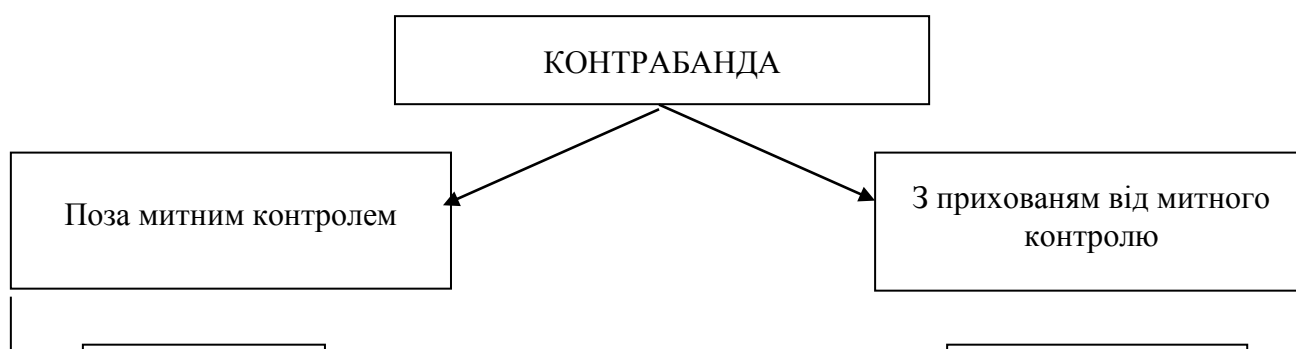

Рис. 1.5. Механізм розпізнавання дій, які підпадають під визначення «контрабанда»

Примітка. Побудовано автором на основі [31]

Зауважимо, що найбільш поширеними порушеннями, пов'язаними з переміщенням товару через митний кордон, є:

- порушення, викликані свідомо неправильним визначенням кількості, якості або митної вартості товару (чимало фірм занижують кількісні, якісні та вартісні показники товару з метою зменшення розміру митних платежів);
- порушення, пов'язані з несумлінним оформленням сертифікатів товару для отримання митних преференцій, які застосовуються до товарів з певних країн;
- фіктивний транзит (порушення, пов'язані з нормою українського законодавства, згідно з якою при транзитному перевезенні товарів через територію України товари звільняються від ввізного мита; на практиці велика кількість товарів, задекларованих як транзит і звільнених від мита, залишаються на території України для реалізації). При малозначності вчиненого порушення службова особа митного органу, що розглядає справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності.

Попередження та боротьба з митними правопорушеннями завжди була та є одним з важливих напрямів діяльності митних органів держави.

1.2. Правовий аналіз відповідальності за адміністративні правопорушення в Україні

Як відомо, до категорії адміністративних митних правопорушень відносяться порушення митних правил (ПМП), яке за чиним Митним кодексом, являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність.

Суб'єкти та відповідальність за порушення митних правил встановлюється Митним кодексом. Зокрема, глава 68 чинного Митного кодексу України визначає види порушень митних правил та відповідальність за такі правопорушення, які систематизовано у додатку А.

Стаття 459 Митного кодексу України зазначає, що суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств [37]. Громадянами є фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства.

Під поняттям «посадові особи підприємств» слід розуміти керівників та інших працівників цих підприємств (як резидентів, так і нерезидентів), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, установлених Митним кодексом України, законами й іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку [37].

Іноземці й особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають притягненню до відповідальності за порушення митних правил на тих же підставах, що й громадяни України.

У разі виявлення у порядку, встановленому Митним кодексом України, фактів переміщення через митний кордон України особами, які користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, товарів з порушеннями митного законодавства, такі товари, якщо вони є предметами цих правопорушень, не підлягають пропуску через митний кордон України й передаються для зберігання митному органу до вирішення питання про відповідальність зазначених осіб дипломатичним шляхом.

Не є порушенням митних правил дія, яка хоч і визначається Митним кодексом України як така, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто з метою усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за існуючих обставин не могла бути усунута іншими засобами, та якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода.

Якщо правопорушення є малозначним, посадова особа, уповноважена розглядати справу, на підставі статі 6 Кодексу України про адміністративні правопорушення, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності й обмежитись усним зауваженням [24].

Питання щодо визначення порушення митних правил малозначним вирішується уповноваженим органом (посадовою особою) у кожному конкретному випадку, враховуючи те, що малозначним правопорушенням є дія або бездіяльність, яка не завдає або не може завдати будь-якої значної шкоди державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління.

Розглянемо види стягнень, що накладаються на осіб, що вчинили порушення митних правил. На рис. 1.6. зазначено види стягнень, що передбачені у статі 461 Митного кодексу України [37].

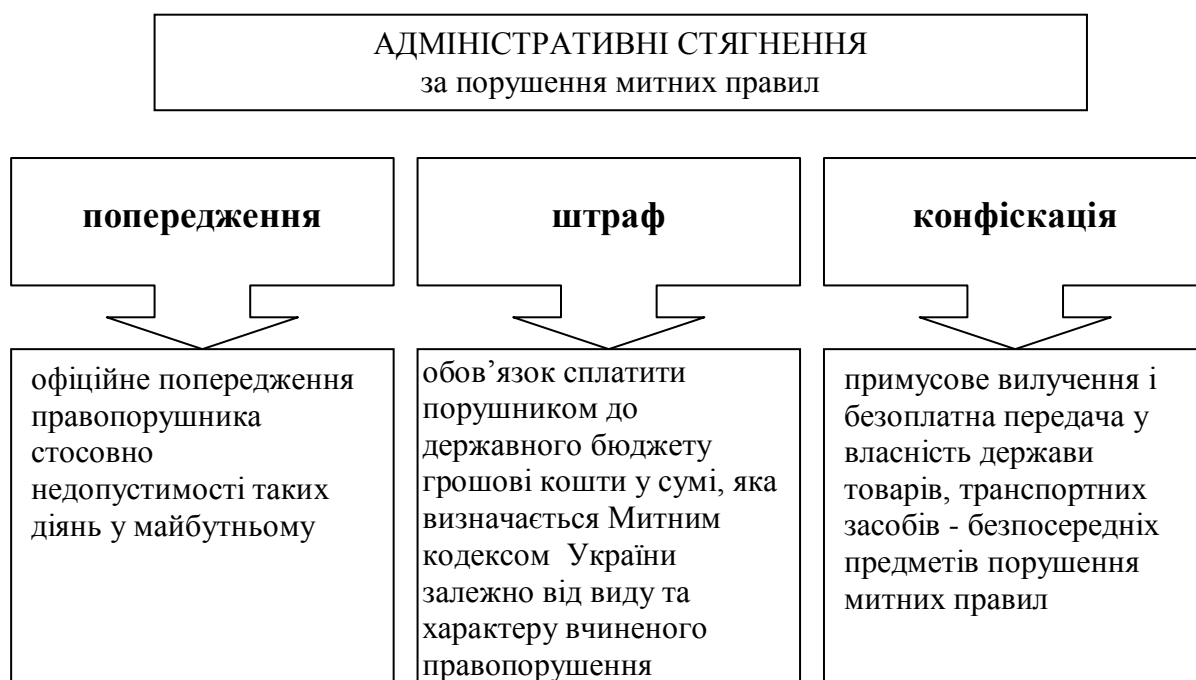

Рис. 1.6. Види адміністративних стягнень

Примітка. Складено автором на основі [37].

Розглянемо кожний із видів стягнення.

Попередження як стягнення за порушення митних правил, є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступником у формі постанови про накладення адміністративного стягнення відповідно до статі 391 Митного кодексу України. Постанова оголошується правопорушникові. Який саме із заступників керівника митного органу накладає стягнення, кодексом не вказано, але, як правило, цією особою є начальник служби боротьби з контрабандою та митної варті [37].

Штраф є грошовим стягненням, що накладається на осіб за порушення митних правил у випадках і межах, установлених Митним кодексом України.

Справи про порушення митних правил можуть розглядатися митними органами та місцевими судами (суддями). При розгляді справи про порушення митних правил, адміністративне стягнення за порушення митних правил може

бути накладено не пізніше, ніж через шість місяців з дня вчинення правопорушення, а у разі розгляду органами доходів і зборів справ про триваючі порушення митних правил, - не пізніше, ніж через шість місяців з дня виявлення цих правопорушень.

Триваючими слід визнавати такі порушення митних правил, що характеризуються безперервністю їх учинення протягом певного часу. Такі порушення митних правил тривають доти, доки їх не буде виявлено або припинено самим правопорушником.

Триваючими правопорушеннями залежно від обставин учинення можуть визнаватись такі порушення митних правил [62,с.108]:

- неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними;
- вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу;
- порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій з цими товарами;
- порушення зобов'язання про транзит;
- зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях;
- дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру.

У тому разі, коли є відмова в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил, адміністративні стягнення за порушення митних правил може бути накладено не пізніше ніж через три місяці з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження, але не пізніше ніж через два роки з дня вчинення правопорушення [37].

Конфіскація, як стягнення за порушення митних правил, полягає в примусовому вилученні безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування від митного контролю безпосередніх предметів порушення митних правил, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, і безоплатній передачі їх у власність держави [37]. Конфіскація вказаних предметів, товарів і транспортних засобів застосовується незалежно від того, чи є вони власністю особи, яка вчинила правопорушення. Застосування конфіскації вищезазначених предметів та транспортних засобів, які не є власністю особи, що вчинила правопорушення, є специфічною нормою, яка властива лише для митного права.

Не підлягають конфіскації транспортні засоби, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до встановленого розкладу руху на підставі міждержавних (міжвідомчих) угод про транспортне сполучення.

Даний вид стягнення застосовується виключно за рішенням суду у випадках, обсязі й порядку, що визначаються Митним кодексом України.

Серед розглянутих вище видів стягнення - попередження та штраф застосовуються тільки як основний вид стягнення, а конфіскація може застосовуватись, як основний та додатковий. Необхідно зазначити, що застосування додаткового виду стягнення без основного не допускається.

Отже, якщо конфіскація буде додатковим видом стягнення, а штраф основним, і якщо штраф не буде застосовано протягом двох місяців з дня вчинення порушення митних правил, а при триваючому правопорушенні, протягом двох місяців з дня його виявлення чи одного місяця з дня прийняття рішення про закриття кримінальної справи, якщо у діяні є склад

адміністративного правопорушення, то конфіскацію, як додатковий вид стягнення у даному випадку також не можливо застосувати.

Розділом XIX Митного кодексу України визначаються особливості та порядок провадження у справах про порушення митних правил. Завданнями провадження у справах про порушення митних правил є своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з дотриманням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням.

Провадження у справі про порушення митних правил включає в себе виконання процесуальних дій, розгляд справи, винесення постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням (опротестуванням) (рис. 1.7).

У справі про порушення митних правил процесуальні дії проводяться з метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цієї справи.

До процесуальних дій належать [37]:

- 1) складення протоколу про порушення митних правил;
- 2) опитування осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідків, інших осіб;
- 3) витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил, або належним чином завірених їх копій чи витягів з них;

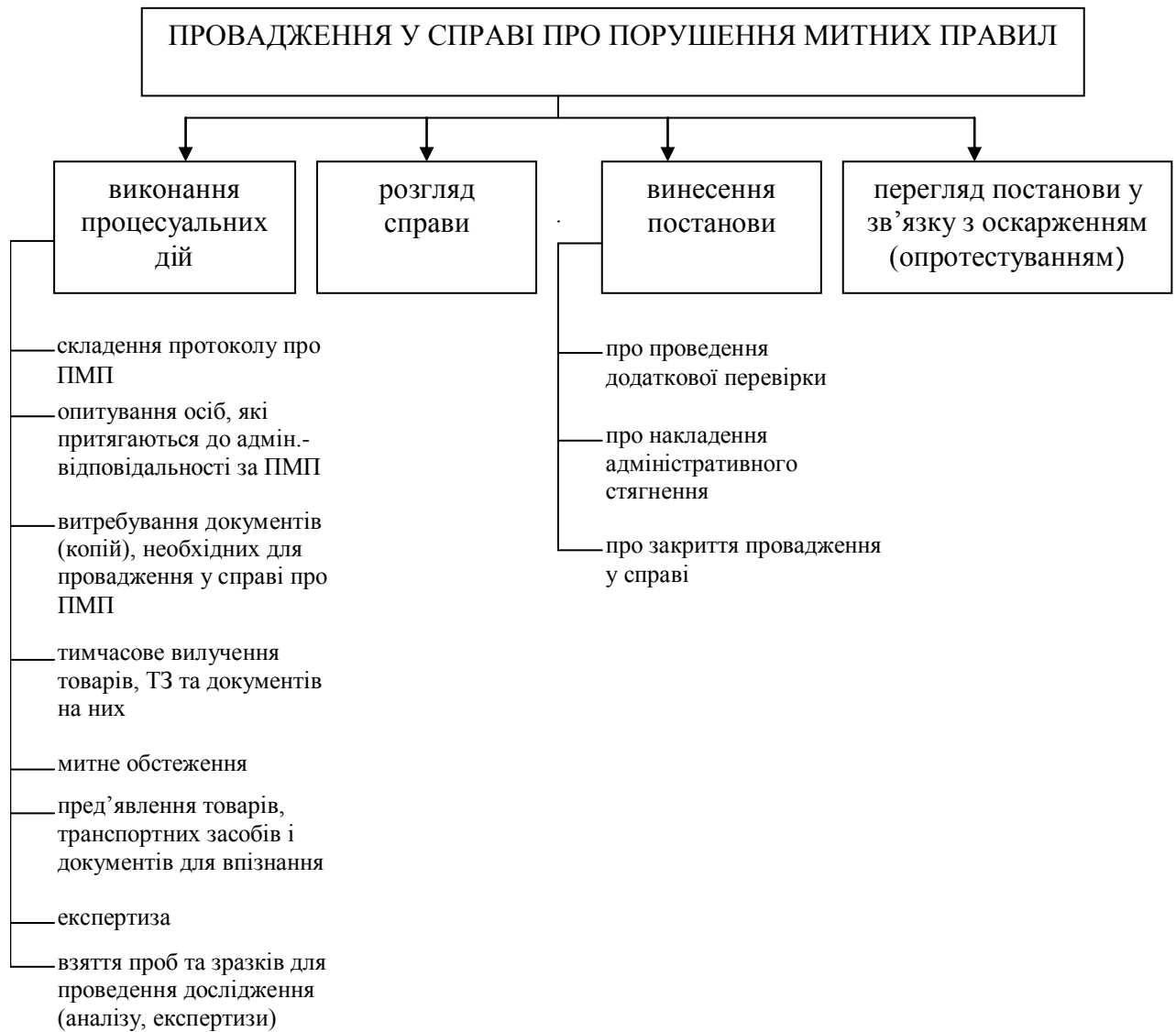

Рис. 1.7. Провадження у справі про порушення митних правил

Примітка. Побудовано автором на основі [37]

- 4) тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів, що є об'єктом конфіскації, та документів на них;
- 5) митне обстеження;
- 6) пред'явлення товарів, транспортних засобів і документів для впізнання;
- 7) експертиза;
- 8) взяття проб та зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи).

Провадження у справі про порушення митних правил вважається розпочатим з моменту складення протоколу про порушення митних правил. Посадова особа при розгляді справи про порушення митних правил зобов'язана з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи вина дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують та/або обтяжують відповідальність, чи є підстави для звільнення особи, що вчинила правопорушення, від адміністративної відповідальності, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

За МКУ підставами для порушення справи про порушення митних правил є:

1) безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил;

2) офіційні письмові повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від правоохоронних органів, а також органів, що здійснюють види контролю, зазначені у частині першій статі 319 цього Кодексу;

3) офіційні письмові повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа митного органу, яка виявила таке порушення, невідкладно складає протокол за формою, установлену центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів.

Протокол про порушення митних правил повинен містити такі дані [37]:

1) дату і місце його складення;

2) посаду, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол;

- 3) необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, якщо її встановлено;
- 4) місце, час вчинення, вид та характер порушення митних правил;
- 5) посилання на статтю цього Кодексу, що передбачає адміністративну відповідальність за таке порушення;
- 6) прізвища та адреси свідків, якщо вони є;
- 7) відомості щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення та документів, вилучених згідно із статтею 511 цього Кодексу;
- 8) інші необхідні для вирішення справи відомості.

Протокол складається у двох примірниках, один з яких вручається під розписку особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил. Протокол, а також вилучені товари, транспортні засоби комерційного призначення та документи, зазначені в протоколі, передаються до митниці, в зоні якої виявлено порушення митних правил

Доказами у справі про порушення митних правил є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку встановлюються наявність або відсутність порушення митних правил, виність особи у його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Такі дані встановлюються [37]:

- 1) протоколом про порушення митних правил, протоколами процесуальних дій, додатками до зазначених протоколів;
- 2) поясненнями свідків;
- 3) поясненнями особи, яка притягується до відповідальності;
- 4) висновком експерта;
- 5) іншими документами (належним чином завіреними їх копіями або витягами з них) та інформацією, у тому числі тими, що перебувають в електронному вигляді, а також товарами - безпосередніми предметами порушення митних правил, товарами із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортними

засобами, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Для припинення ПМП, встановлення особи, яка вчинила ПМП, а також для складення протоколу про ПМП, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення, за Митним кодексом України допускається адміністративне затримання особи, яка вчинила таке порушення, на строк до 3-ох годин. Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення особи до службового приміщення митного органу або до іншого приміщення, де проведення необхідних дій з метою припинення ПМП, встановлення особи, яка вчинила ПМП складення протоколу про ПМП є можливим.

Адміністративне затримання здійснюється посадовою особою органу доходів і зборів за вмотивованим письмовим рішенням керівника цього органу або його заступника, а в разі їх відсутності (в нічний час, у вихідні та святкові дні тощо) - старшого чергової зміни.

Про адміністративне затримання складається протокол, встановленої форми, у якому обов'язково зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого, час і підстави затримання, робиться відмітка про застосування фізичної сили або спеціальних засобів, якщо таке мало місце.

Орган доходів і зборів, який здійснив тимчасове затримання особи, невідкладно повідомляє про це її родичів, а якщо затриманий громадянин-нерезидент не має родичів на території України - дипломатичне представництво або консульську установу відповідної іноземної держави.

1.3. Правове регулювання запобіганню та протидії контрабанді в Україні

Як уже зазначалося поняття контрабанди визначається Кримінальним кодексом України та згідно нього належить до злочинів у сфері господарської діяльності.

Статею 201 Кримінального кодексу України (ККУ) контрабанда визначається як переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Крім того статтю 305 ККУ контрабанда належить до злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення окремо визначається як переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (рис. 1.8).

Залежно від злочинів, які кваліфікуються ККУ як контрабанда та суб'єктів, які їх здійснюють залежить і міра відповідальності за такі злочини.

За вчинення контрабанди за статтю 201 ККУ особа карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди.

Та сама дія, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, у сфері контрабанди, або службовою особою з використанням службового становища, карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна [31].

Рис. 1.8. Визначення контрабанди за Кримінальним кодексом України

Примітка. Побудовано автором на основі [31]

За вчинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (стаття 305) особа карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди.

Якщо ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, а також якщо предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини або наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах, караються позбавленням волі на строк від восьми до десяти років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів

чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією майна [31].

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, вчинена організованою групою, а також якщо предметом контрабанди були наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби в особливо великих розмірах, карається позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років із конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією майна.

Поняття великий та особливо великий розмір наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, або фальсифікованих лікарських засобів, визначається Міністерством охорони здоров'я України. Відповідно до наказу Мінохорони здоров'я України "Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу" [47] розміри наркотичних засобів визначені на підставі існуючої практики боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів та з урахуванням існуючої міжнародної практики, що базується на визначеній добовій дозі (definite daily dose) (ВДД) за даними Міжнародного комітету з контролю за наркотиками ООН.

За Кримінально-процесуальним кодексом України кримінальне правопорушення включає в себе два типи кримінально-караних діянь:

- злочин;
- кримінальний проступок

Поняття злочину визначається Кримінальним кодексом України (ККУ), проте ні цей законодавчий акт, а Кримінально-процесуальний кодекс України (КПКУ) не визначають такого виду кримінального правопорушення, як

проступок. Єдине, що можна сказати про кримінальний проступок, проаналізувавши ці кодекси, що це поняття що відрізняється від злочину меншим ступенем вини, спрощеною процедурою притягнення до відповідальності, а також більш м'яким покаранням.

Відповідно до статі 216 КПКУ діяння, які підпадають під статі 201 і 305 (контрабанда) належать до злочинів. За ККУ, підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину. Злочином є передбачене Кримінальним кодексом України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до Кримінального кодексу України може наставати кримінальна відповідальність. Кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилося шістнадцять років. Осудною визнається особа, яка під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними

Відповідно до ККУ стаття 12 залежно від ступеня тяжкості злочини поділяються на злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі.

Злочином невеликої тяжкості є злочин, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше двох років, або інше, більш м'яке покарання за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Злочином середньої тяжкості є злочин, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років.

Тяжким злочином є злочин, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років.

Особливо тяжким злочином є злочин, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі.

Ступінь тяжкості злочину, за вчинення якого передбачене одночасно основне покарання у виді штрафу та позбавлення волі, визначається виходячи зі строку покарання у виді позбавлення волі, передбаченого за відповідний злочин

Досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства, а кримінальних проступків - у формі дізнання в порядку, передбаченому Кримінально-процесуальним кодексом України [30].

Досудове розслідування злочинів, передбачених статтями 201 і 305 (контрабанда) відповідно до статі 216 КПКУ, здійснюють слідчі органів безпеки. Статею 41 КПКУ на оперативні підрозділи органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства можуть бути покладено повноваження за письмовим дорученням слідчого, прокурора здійснювати слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні (досудовому розслідуванні чи судовому провадженні).

Чиними Митним кодексом України розділом XVII. "Запобігання та протидія контрабанді" визначаються заходи щодо запобігання та протидії контрабанді, зокрема відповідно до законів України митні органи з метою виявлення джерел і каналів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, осіб, які беруть участь у цьому, разом з іншими державними органами, що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, можуть використовувати метод контрольованої поставки зазначених засобів, речовин і прекурсорів [37].

Поняття "контрольована поставка" вперше було визначено Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року. Метою проведення контрольованої поставки є вжиття таких заходів, щоб визнати

кримінальними злочинами дії осіб, які беруть участь у здійсненні правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [22], яка була ратифікована в Україні з 1991 року відповідною постановою Верховної ради УРСР "Про ратифікацію Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин"[67].

Підставою для здійснення контрольованої поставки є достатня інформація про незаконне переміщення товарів. Фактичні результати контрольованої поставки можуть бути підставою для порушення кримінальної справи і використовуватись у сукупності з іншими доказами по справі.

З метою виявлення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до вчинення контрабанди, а також з метою вилучення товарів, щодо яких є підозра в незаконному переміщенні через митний кордон України, переміщення таких товарів може здійснюватися під негласним контролем та оперативним наглядом правоохоронних органів.

Відповідно до Закону "Про оперативно-розшукову діяльність" підрозділи органів доходів і зборів, які ведуть боротьбу з контрабандою наділені правом здійснювати оперативно-розшукову діяльність пов'язану із пошуком і фіксацією фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, та організацією з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [18].

У межах своїх повноважень підрозділи органів доходів і зборів, які ведуть боротьбу з контрабандою зобов'язані вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень.

Висновки до розділу 1

Попередження та боротьба з митними правопорушеннями завжди була та є одним з важливих напрямів діяльності митних органів держави. Правопорушення в сфері правових відносин при здійсненні митної справи – це протиправна, вина (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, які посягають на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок правового регулювання переміщення через митний кордон і за яку міжнародними та національними нормами права передбачено юридичну відповідальність.

Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин, митне правопорушення трактує як будь-яке порушення або спробу порушення митного законодавства.

Відповідно до вимог митних правил суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності несуть відповідальність за їх порушення. Дані дії можуть класифікуватись митними органами у двох напрямках:

- як кримінальна відповідальність – контрабанда;
- як адміністративна відповідальність – порушення митних правил (ПМП).

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИКА ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ

2.1. Правоохорона діяльність митних органів щодо боротьби з митними правопорушеннями

Митні органи України за своєю суттю та структурою є правоохоронними органами, оскільки їхня діяльність спрямована не тільки на контроль і регулювання митних кордонів, а й на здійснення протидії порушенням митного законодавства. Тобто, митні органи крім фіскальних, виконують правоохоронні функції, спрямовані на запобігання виникненню умов і причин можливих та вчинених суспільно небезпечних явищ у сфері переміщення предметів через митний кордон, припинення їх розвитку та ліквідації наслідків. Можливо, більш широкий інструментарій ця сфера діяльності має в напрямку адміністративної юрисдикції, де шляхом застосування публічно встановлених процедур митниці впливають на поведінку суб'єктів правовідносин за допомогою використання дозволів, приписів, заборон, контрольних заходів по їх додержанню та застосуванню юридичної відповідальності до порушників. [12, с. 280].

Контроль за виконанням законів, які регулюють порядок здійснення зовнішньоекономічної діяльності, переміщенням транспортних засобів, товарів та інших предметів чи речовин через митний кордон України, провадження у справах про порушення митних правил, у тому числі – участь у розгляді таких справ в судах, – це підстава офіційного віднесення органів доходів і зборів до правоохоронних органів разом із органами прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки, та іншими органами, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції, відповідно до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»[17].

Проте, крім зазначених функцій, митниці, які відповідно до п. 34-1 ст. 4 Митного кодексу України, органи доходів і зборів, приймають участь у кримінальному провадженні та здійсненні оперативно-розшукової діяльності. Ці тісно пов'язані між собою два напрямки функціонування митних органів, зважаючи на специфіку їх діяльності, спрямовуються на досягнення як загальної мети протидії злочинності в країні, так і конкретному її прояву – контрабанді.

На відміну від повноважень, закріплених у Кримінально-процесуальному кодексі 1960 року, де митниці були органами дізнання у справах про контрабанду, сучасне законодавство не надає можливості митниці ні самостійно розпочинати кримінальне провадження, ні провадити слідчі (розшукові) дії, однак відповідно до змін внесених до Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" оперативні підрозділи органів доходів і зборів такі як податкової міліції та підрозділи, які ведуть боротьбу з контрабандою віднесено до таких, що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність (ОРД). Оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів [18]. Завданням ОРД є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена ККУ, розвідувально-підкривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Взагалі правоохорона діяльність митних органів, тобто реалізація ними правоохоронної функції, має значні особливості, які відокремлюють її у специфічний вид правоохоронної діяльності.

По-перше, вона здійснюється у двох напрямках: зовнішньому та внутрішньому. Останій у свою чергу пов'язаний вирішувати два завдання [69, с. 14-15]:

1) це боротьба з корупційними діяннями (та іншими правопорушеннями пов'язаними із професійною діяльністю) в митній системі;

2) забезпечення особистої безпеки митників, оборона об'єктів митної інфраструктури та забезпечення дотримання належного режиму на цих об'єктах.

Для реалізації цього напрямку правоохороної митної функції у складі Міністерства доходів і зборів України функціонує Головне управління внутрішньої безпеки та його територіальні підрозділи в митницях.

Основні завдання і функції підрозділів внутрішньої безпеки [51]:

- запобігання, виявлення та припинення корупційних діянь, злочинів у сфері службової діяльності та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, серед працівників Міністерства доходів і зборів України;

- організація та проведення профілактичної роботи серед працівників Міністерства з метою попередження вчинення ними злочинів у сфері службової діяльності, корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також порушень вимог чинного законодавства та власних актів Міністерства;

- оперативне забезпечення встановленого порядку функціонування відомства, безпеки та захисту його працівників від протиправних посягань при виконанні ними службових обов'язків;

- сприяння у межах компетенції Міністерства у викритті правопорушень;

- аналіз наявних даних і прогнозування на підставі отриманої оперативної інформації динаміки негативних процесів, що перешкоджають ефективному виконанню визначених чиним законодавством завдань, а також своєчасне інформування керівництва Міністерства про зазначені факти;

- забезпечення взаємодії із правоохоронними органами, громадськими та міжнародними організаціями з питань протидії корупції.

Ефективність реалізації антикорупційного напрямку правоохороної складової діяльності митних органів проілюстровано на рис. 2.1

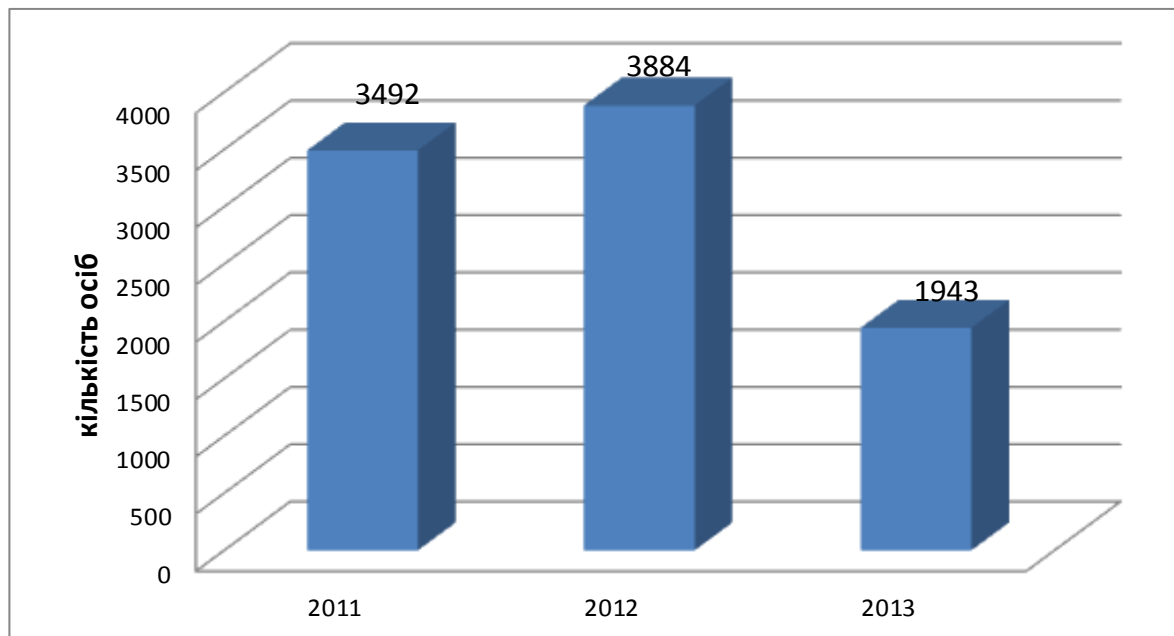

Рис. 2.1. Показники щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів за 2011-2013 рр.

Примітка. Побудовано автором на основі [73]

Зовнішній напрямок правоохоронної функції також має декілька особливостей. Він може використовуватися лише з метою здійснення «митних інтересів», тобто механізм, що забезпечує її реалізацію не може застосовуватися при виникненні ситуацій, розв'язання яких не покладені на митні органи. Так, наприклад, відповідно до ст. 544 (п. 10) МКУ [37] на митні органи покладено завдання із запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил на всій митній території України. Але, на митні органи, які свідчить ст. 544 МКУ [37] покладені більш глобальні завдання – забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи та забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної митної справи.

Тобто, митні органи повинні забезпечити виконання порядку переміщення через митний кордон України будь-якого товару (предметів) починаючи від особистих речей, закінчуючи військовою технікою. Як відомо, чиний

Кримінальний кодекс України (ККУ) [31] пов'язує більш 10 складів злочинів (об'єктивна сторона) з порушеннями порядку переміщення певних предметів через митний кордон держави, але тільки справи про контрабанду (ст.ст. 201, 305 ККУ) є об'єктом застосування механізму правоохороної функції митної системи, незважаючи на те, що встановлення інших злочинів, пов'язаних із порушенням митного порядку, як правило здійснюється митницею. Тому у більшості країн застосування юрисдикційних заходів до порушників митних правил (переміщення порновиробів, товарів подвійного застосування тощо) є прерогативою митних органів.

По-друге, у багатofункціональності. Митним органам надано право застосовувати низку заходів адміністративного впливу: санкцій, засобів припинення, попередження; заходів кримінально-процесуального впливу; фінансового впливу та інших заходів застосування юридичної відповідальності, або заходів, що створюють для цього підстави. При чому обсяг цих повноважень має тенденцією до поширення.

По-третє, у багатоманітності правових підстав її здійснення:

1) Загальні національні підстави: матеріальні та процесуальні кодекси України, Закони, акти Президента держави, КМУ, Національного центрального банку; Відомчі акти: Міндоходів, Адміністрації прикордоної служби, Міністерства фінансів та інших центральних органів виконавчої влади. Серед них слід виділити 2 групи актів: це акти Міндоходів, що регламентують багато юрисдикційних та інших повноважень, що складають зміст цієї функції, а також спільні акти з іншими державними органами (установами) у тому числі, що визначають «технологію» застосування примусових заходів. Акти судових органів: Постанови Пленуму Верховного Суду України, Вищого адміністративного Суду тощо, судова практика;

2) Міжнародні акти з питань протидії митним правопорушенням – міжнародні конвенції (Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977 р.); Угоди на державному рівні (багатостороні

та двосторонні міжнародні угоди про спільні дії (або взаємодію) з митними закордонними органами у протидії порушенням митних правил, наприклад, Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про взаємодопомогу в митних справах від 19.06.2000 р. [69, с. 16]:

3) Певна частина підстав включає не тільки правові, а й технічні (технологічні) норми.

По-четверте, у формах, методиках, заходах та засобах здійснення («контрольована поставка», «проведення спеціальних операцій», «застосування спеціальних заходів» тощо). При чому багато з них мають універсальний характер, тобто можуть використовуватися при здійсненні митними органами інших функцій. Так «фільтруючий» (тобто суцільний) митний контроль є засобом виявлення не тільки порушень митних правил, а й засобом для виконання інших митних функцій – фіскальної, митної статистики тощо (ст. 544 МКУ), [37] або здійснення такого засобу як, наприклад, взяття проб та зразків товарів (ст. 356 МКУ), [37] який в деяких випадках є першим кроком проведення експертизи, висновки якої є доказами у справах про митні (кримінальні та адміністративні) правопорушення. Він має різне призначення в залежності від митних цілей та ініціативи проведення цього засобу.

Останя підстава його проведення у найбільшій мірі підкреслює його різноплановість: він здійснюється за ініціативою митного органу, декларанта, іншої зацікавленої особи та інших осіб. більш того, митні органи з ними пов'язують виникнення та подальше використання своїх правоохоронних функцій.

По-п'яте, форми та методи організації її здійснення: отримання інформації від відповідних структур; взаємодія при проведенні операцій з протидії митній злочинності, проведення спільних операцій взаємодії з вітчизняними правоохоронними органами або по ініціативі закордонних митних або правоохоронних органів тощо. За Митним кодексом правоохоронні органи повідомляють органи доходів і зборів про виявлені ними порушення митних правил або контрабанду. А також правоохоронні органи зобов'язані

письмово повідомляти митні органи про наявність оперативної інформації щодо можливих випадків переміщення товарів з порушенням норм законодавства України. У разі наявності такої оперативної інформації від правоохоронних органів митний контроль та митне оформлення здійснюються за письмовим рішенням керівника органу доходів і зборів, який отримав цю оперативну інформацію, або особи, яка виконує його обов'язки, в обсягах та у формах, передбачених Митним кодексом

Міжнародну взаємодію визначено цілою низкою міжнародних конвенцій, регіональних, багатосторонніх та двосторонніх угод. Враховуючи специфіку контрабанди та порушень митних правил, та їх значимість у структурі міжнародної злочинності та їх вплив на економічні міжнародні зв'язки 9 червня 1977 р. була прийнята Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства [39]. (Про приєднання України до Конвенції Указ Президента від 23.05. 2000 р. № 699/ 2000), яка визначила, що порушення митного законодавства становлять загрозу економічним, соціальним та фінансовим інтересам держав та законним інтересам торгівлі, вважаючи, що протидія порушенням митного законодавства може бути ефективнішою за умови співробітництва між митними адміністраціями.

У 1970 році була прийнята Конвенція про заходи, направлені на заборону і запобігання незаконного ввозу, вивозу й передачі права власності на культурні цінності (Конвенція ЮНЕСКО 1970 р.). Найбільш важливим серед багатосторонніх угод, на підставі яких здійснюється суспільна діяльність митних служб країн в протидії митній злочинності та митним правопорушенням є Угода урядів країн СНД від 15 квітня 1994 р. про співпрацю та взаємодопомогу в митних справах. Необхідність підвищення рівня цієї співпраці обумовило проведення цілої низки організаційних заходів. Важливою правовою підставою спільної протидії контрабанді держав за участю України є двосторонні та багатосторонні угоди про взаємодопомогу в

митних справах. Україна або в особі КМУ, або ДМСУ, або АПСУ бере участь у цих угодах.[5, с.12]

По-шосте, правоохорона діяльність в сфері митної справи здійснюється лише окремими підрозділами митної системи, з чітким розмежуванням їх функцій та повноважень, (підрозділи по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил).

Визначення серед завдань митних органів їхню діяльність щодо запобігання та протидії контрабанді та боротьбі з ПМП зумовило необхідність здійснення митним відомством і органами доходів і зборів діяльності, пов'язаної з реалізацією правоохоронної функції, створюючи при цьому певний стан митної захищеності конкретного громадянина і держави в цілому.

2.2. Аналіз діяльності митних органів щодо запобігання та протидії контрабанді

боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одним з основних завдань митних органів України, в межах виконання якого здійснюється числена кількість заходів в межах компетенції з метою якомога значної мінімізації наслідків цієї загрози для держави.

Контрабанда є одним із головних чиників дестабілізації економічної системи України. Ввезення на територію нашої держави контрабандних товарів сприяє неконтрольованому насиченню внутрішнього ринку продукцією іноземного виробництва та витісненню українських товарів. У результаті цього значних збитків зазнають вітчизняні підприємства, а контрабандисти виводять у тіньовий обіг значні суми коштів, призначених для сплати митних платежів.

Вважається, що якщо обсяги тіньової економіки досягають 30% валового внутрішнього продукту, настає критична межа, перевищення якої

свідчить про формування в країні самозабезпечувальної системи тіньових економічних відносин.

У теперішній час в Україні у тіньовому секторі знаходиться не менше 40 % ВВП, тобто щорічно бюджет недоотримує 10–12 млрд. грн [23].

Головними об'єктами кримінального бізнесу стали високорентабельні галузі економіки – ринок нафтопродуктів, ринок горілчаних та тютюнових виробів, електроенергетика, операції у сфері зовнішньоекономічних відносин. Остані, як правило, відіграють особливу роль через цілу низку об'єктивних обставин.

По-перше, завжди існує об'єктивна база для розвитку даного виду взаємовідносин, насамперед, різниця в цінах на внутрішньому та світовому рівні.

По-друге, становлення держави як економічної системи – довготривалий процес, особливо у сфері створення ефективного механізму захисту економічного суверенітету країни. Завжди є певні групи суспільства, які використовують ситуацію незбалансованості державної влади для реалізації своїх економічних інтересів.

Основні чиники, які обумовлюють існування контрабандної діяльності:

- низький рівень забезпеченості населення, високий рівень безробіття в країні та прикордонних регіонах, де контрабанда для значної частини мешканців перетворилася на основне джерело доходів;

- недосконалість митного та податкового законодавства;

- висока прибутковість цього виду злочинного бізнесу;

- недостатньо ефективний рівень митного та прикордонного контролю;

- недосконалість державної системи контролю за походженням і реалізацією

- продукції та сплатою податків.

Так, у 2009 році митними органами порушено 318 кримінальних справ про контрабанду товарів на загальну суму 445,9 млн. грн., [80].

У 2010 порушення кримінальних справ по контрабанді зросли, як в кількісному виразі – 337, так і в вартісному – 695,3 млн.грн.,[58].

У 2011 році спостерігалась тенденція щодо збільшення кількості кримінальних справ про контрабанду товарів [81]. Було порушено 390 кримінальних справ на суму 538 млн. грн.

Протягом 2012 року (станом на 19.11.2012) митними органами України порушено 172 кримінальні справи про контрабанду на суму 28,78 млн. грн [21], що відображено на рис. 2.2–2.3.

З грудня 2012 р. кримінальні справи про контрабанду митними органами не порушувались у зв'язку з тим, що з 20.11.2012 р. набрав чинності новий Кримінально-процесуальний кодекс України [30], відповідно до якого органи доходів і зборів (митні органи) не віднесені до органів уповноважених розпочинати досудове розслідування.

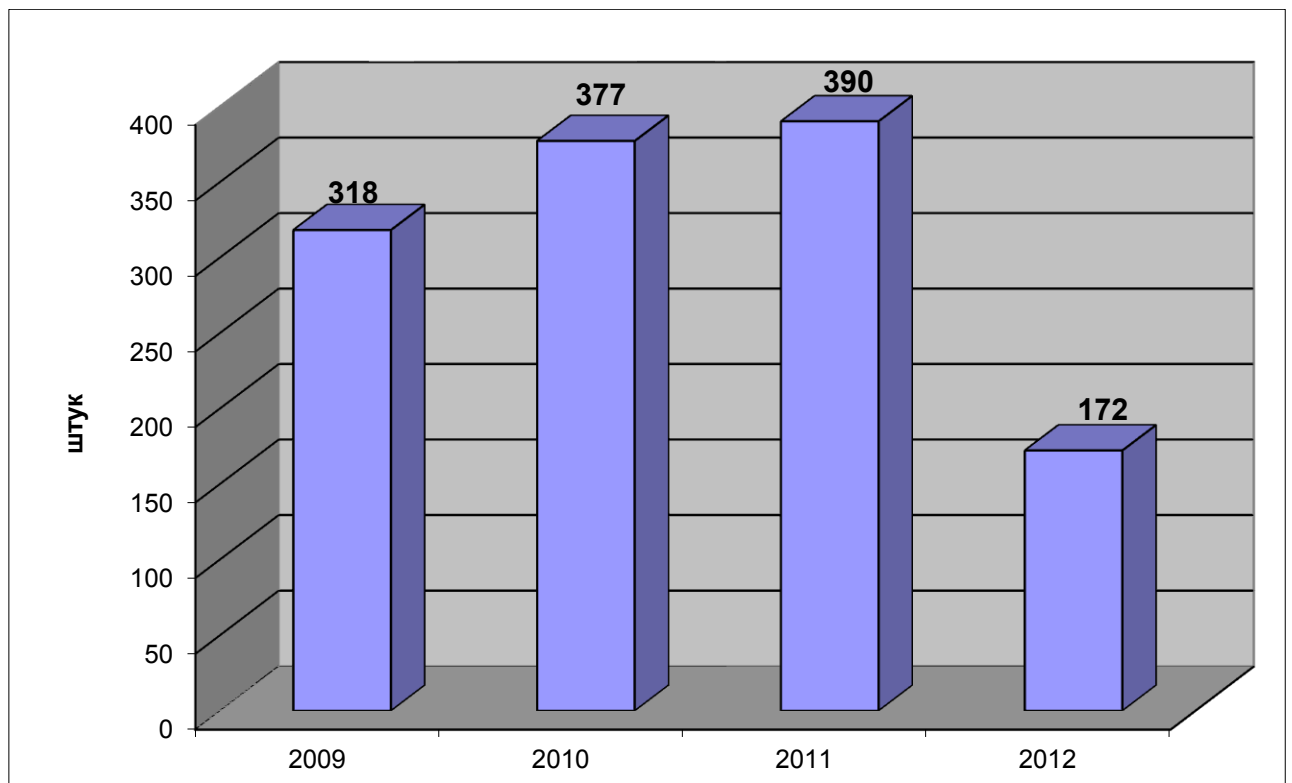

Рис. 2.2. Динаміка кількості кримінальних справ, порушених митними органами в 2009-2012 рр., шт.

Примітка. Побудовано автором за даними [58; 59; 80; 81]

Для аналізу сум на які порушено кримінальні справи протягом 2009-2011 рр необхідно враховувати, що розмір, необхідний для кваліфікація діяння як злочин у 2009 році – 302,5 тис. грн., у 2010 – 434,5 тис. грн., а у 2011 470,5 ти. грн. [58; 80; 81]. Як видно з рис. 2.1 протягом 2012 року значно зменшилася кількість кримінальних справ порушених митними органами України порівняно з попередніми роками до 172 кримінальні справи про контрабанду [21].

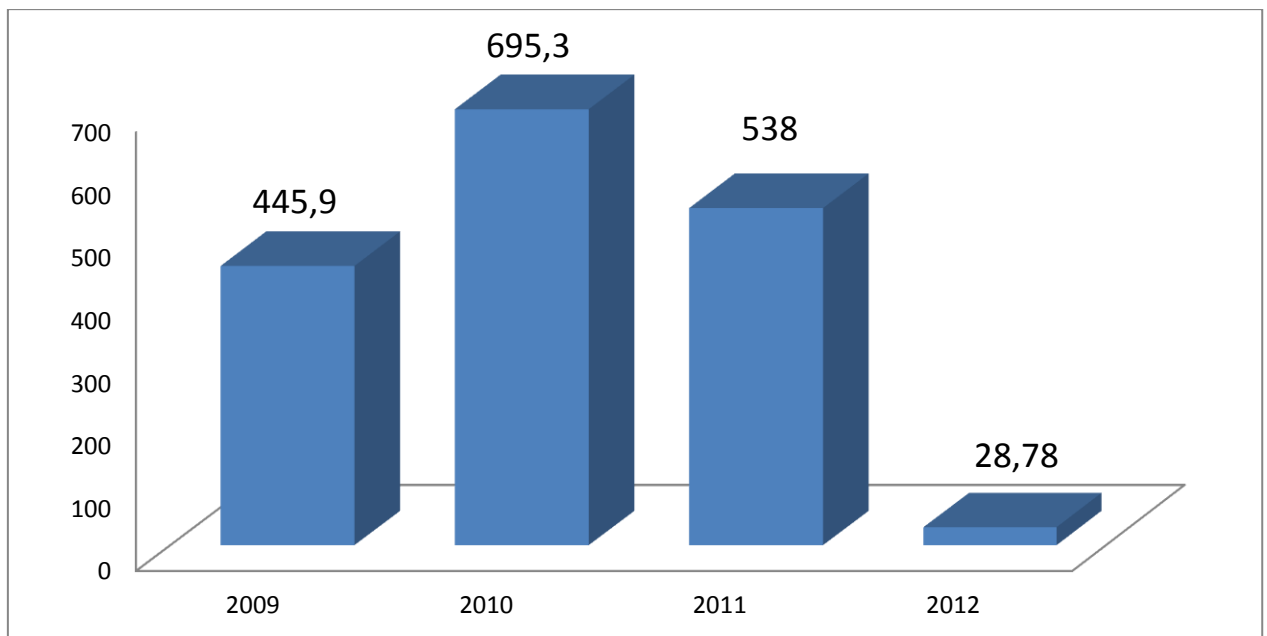

Рис. 2.3. Динаміка сум, на які порушено кримінальні справи митними органами України у 2009-2012 рр., млн. грн.

Примітка. Побудовано автором за даними [58; 59; 80; 81]

Цей факт пояснюється насамперед тим, що з 17 січня 2012 року набув чинності Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності" від 15.11.2011 згідно якого було скасовано кримінальну відповідальність за такий вид злочину, як товарна контрабанда. Відповідно до даного закону кримінально караним злочином може вважатись лише переміщення через митний кордон України культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї

та боєприпасів, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації [16]. При цьому істотно зросли фінансові санкції за переміщення товарів у великих розмірах. Розмір штрафу становить 100% вартості товару плюс його конфіскація. За такі ж повторні порушення накладається штраф у розмірі 200% вартості товарів.

Крім того, упродовж грудня 2012 року кримінальні справи про контрабанду митними органами України не порушувались у зв'язку з тим, що з 20.11.2012 набрав чинності новий Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI, відповідно до якого митні органи не віднесені до органів, уповноважених розпочинати досудове розслідування [30]. Разом з тим, з моменту набрання чинності Кримінальним процесуальним кодексом України (з 20.11.2012) митними органами України до правоохоронних органів направлено 563 повідомлення про виявлення ознак злочину, передбаченого ст. 201 КК України [21].

Щодо предметів контрабанди, то протягом 2009 року відмічалася тенденція до збільшення частки вилучених важких наркотиків, насамперед героїну та кокаїну. Найактивнішими ділянками кордону за кількістю незаконного переміщення товарів у 2009 р. були російська та польська (по 26% вартості затриманих товарів), угорська (15%), морська (9%), словацька (6%). За кількістю незаконного переміщення підакцизних товарів (переважно тютюнових виробів) - румунська (33% вилучених сигарет), польська (28%), морська (12%) та угорська (11%) ділянки кордону [80].

Основними видами контрабандних товарів та вантажів у 2009 році були [80]: тютюнові вироби (25% випадків затримань); автомобілі (22%); м'ясопродукти (12%); валютні цінності (9%); одяг, промислові товари та автозапчастини (по 4%).

У 2010 році одним із пріоритетних напрямків роботи митних органів стала боротьба з контрабандою наркотиків.

Протягом 2010 року митними органами виявлено 1189 фактів незаконного переміщення через митний кордон України наркотичних засобів,

психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. У 2009 році – 1060 фактів такого порушення [58].

У 2009 році було порушено 113 кримінальних справ про контрабанду наркотиків, а в 2010 за даними фактами порушено 125 кримінальних справ.

Протягом 2010 року митними органами з незаконного обігу вилучено [58]: кокаїн – 1928 кг; гашиш – 765,6 кг; канабіс – 40,3 кг; трамадол – 550 987 капсул, 1 788 пігулок; психотропні речовини – 29 155 пігулок, 1,15 кг; прекурсори – 24 856 кг, 86 л, 40 935 пігулок.

В 2011 році найбільш поширеними предметами правопорушення серед промислових груп товарів були обладнання (59 випадків на 133 млн гривень), серед продовольчих - тютюнові вироби (1,6 тис. випадків на 2,3 млн гривень). Популярними були також лікарські препарати і товари медичного призначення — порушено 18 справ на 63 млн гривень [81]..

В основному предметами контрабанди були промислові товари (42%), наркотичні (29%) та транспортні засоби (10%)[81].

У 2012 році предметами контрабанди були [21]: наркотичні засоби (121 справа (70%); зброя (26 справ (15%); культурні цінності (11 справ на суму 676 168 грн. (6%); продовольчі товари (6 справ на суму 23 841 005 грн. (3,4%); транспортні засоби (3 справи на суму 1 421 278 грн. (1,7%); сильнодіючі речовини (3 справи (1,7%); отруйні речовини (2 справи (1,1%); промислові товари (1 справа на суму 2 843 274 грн. (0,55%); спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації (1 справа (0,55%).

Внаслідок ухвалення Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за порушення у сфері господарської діяльності ” від 15.11.2011 № 4025-VI з 17.01.2012 кримінальну відповідальність за вчинення контрабанди товарів було відмінено [16]. Гуманізація контрабанди передбачає скасування кримінальної відповідальності за такий вид злочину, як товарна контрабанда. До 17.01.2012 р. різниця між кримінальною та адміністративною відповідальністю полягала лише у вартості предметів правопорушень. Якщо

їх вартість становила 470 500 грн. і більше, то передбачалася кримінальна відповідальність, якщо менше — адміністративна. У зв'язку з декриміналізацією контрабанди товарів за їх незаконне переміщення настає тільки адміністративна відповідальність. Вона полягає в конфіскації товару та штрафу у розмірі 100% його вартості. За такі ж повторні порушення митних правил передбачається накладення штрафу в розмірі 200% вартості товарів. До кримінальної відповідальності притягуються лише за переміщення наркотичних засобів та прекурсорів, культурно-історичних цінностей, зброї і боєприпасів

Так, за 2011 рік до бюджету відносно кримінальних справ надійшло 28 млн. грн. З 17 січня за тими справами, які вже направлено в суди, з урахуванням 100% штрафу, має надійти 12 млн. грн. [81].

Досягти таких результатів центральні органи доходів і зборів змогли внаслідок сумлінної роботи територіальних підрозділів Міндоходів – митниць. Проаналізуємо основні показники діяльності працівників Тернопільської митниці (див. табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Показники діяльності Тернопільської митниці щодо запобігання контрабанді

Роки	Порушено кримінальних справ, шт	На суму, тис.грн.
2010 рік	2	1517,294
2011 рік	3	8774,96
2012 рік	2	9568,8

Примітка. Складено автором на основі [61]

Тернопільською митницею з початку 2011 року порушено 3 кримінальні справи, вартість предметів злочину у яких склала 8 млн. 775 тис. грн.

За результатами проведеної роботи митницею у 2010 році порушено 2 кримінальних справи згідно ч. 1 статі 201 КК України на суму 1 млн. 517 тис.

грн. Предметами контрабанди у зазначених справах виступали транспортні засоби іноземного виробництва[61].

Так, в результаті проведеної митницею перевірки шляхом надіслання звернення до митних органів Нідерландів стосовно законності ввезення на митну територію України 23 транспортних засобів було встановлено, що зовнішньоекономічний договір, який був підставою для переміщення, пропуску на митну територію України та митного оформлення транспортних засобів між іноземним контрагентом та українським учасником не укладався. Таким чином, мав місце факт подання посадовими особами підприємства до митного органу документів, що містять недостовірні відомості, з метою незаконного ввезення транспортних засобів в Україну. За результатами розгляду адміністративних справ про ПМП, в порядку ст. 97 КПК України, органом дізнання Тернопільської митниці 16.02.2010 р. винесено постанову про порушення кримінальної справи про контрабанду згідно ч. 1 ст. 201 КК України на суму 743 605 грн.

Другу кримінальну справу порушено митницею 09.04.2010 року. Встановлено, що представниками приватного підприємства на підставі контракту купівлі-продажу і сервісного обслуговування та митну територію України було ввезено 13 транспортних засобів іноземного виробництва та заявлено їх в митний режим “імпорт” із подальшим митним оформленням у Тернопільській митниці. Проведеною митними органами Нідерландів перевіркою встановлено, що зазначений зовнішньоекономічний договір дійсно укладався, однак подані до митного оформлення рахунки-фактури містили недостовірну інформацію стосовно вартості транспортних засобів (вартість занижена в 2 рази). Таким чином, при переміщенні транспортних засобів на митну територію України були подані митному органу України для здійснення митного оформлення документи, які містили недостовірні відомості щодо фактурної вартості, що в свою чергу призвело до недоборів митних платежів на загальну суму – 133 111 грн.

Розглянувши матеріали адміністративних справ про порушення митних правил щодо дій, спрямованих на переміщення через митний кордон України транспортних засобів з приховуванням від митного контролю, винесено постанову про порушення кримінальної справи згідно ч. 1 ст. 201 Кримінального кодексу України (контрабанда) на суму 773 689,49 грн.

В порівнянні з 2009 роком відбулось збільшення на 12,2 % вартості предметів у кримінальних справах про контрабанду.

В 2011 році Тернопільською митницею порушено 3 кримінальні справи на суму 8,8 млн. грн.[61].

Предметами злочину у кримінальних справах, порушених у 2011 році були : «білкова речовина та її похідні» вартістю 6 млн. 810 тис.грн.; «спирт етиловий» в кількості 16 000 дал., вартістю 1 015 692,8 грн., який було вилучено, та «спирт етиловий» вартістю 949 176 грн., який являвся предметом злочину у третій кримінальній справі. Усі кримінальні справи порушено завдяки отриманій інформації від митних органів зарубіжних країн.

У 2011 році Тернопільським міськрайоним судом винесено вирок у кримінальній справі порушеній Тернопільською митницею у 2008 році за фактом контрабанди транспортних засобів. Директора та засновника підприємства визнано виним та притягнуто до кримінальної відповідальності. Предмети контрабанди на суму 5 млн. 115 тис. грн. конфісковано в дохід держави.

Проаналізувавши аналіз стану боротьби з контрабандою та реалізації за незаконо ввезених товарів показує, що, незважаючи на комплекс здійснених органами державної виконавчої влади, і насамперед правоохоронними й контролюючими органами, організаційно-практичних заходів, спрямованих на посилення боротьби з контрабандою, пов'язані з нею негативні процеси завдають значної шкоди економіці України, суттєво впливають на криміногену ситуацію в державі. Тому в процесі здійснення процедури митного контролю з метою підвищення ефективності і результативності

протидії контрабанді та порушенням митних правил необхідно вести постійний аналіз виявлених фактів вчинення митних правопорушень, відстежувати шляхи переміщення товарів, в першу чергу товарів «груп ризику», суб'єктів господарювання. За результатами аналізу здійснювати прогнозування дій правопорушників та планування відповідних заходів щодо протидії контрабандній діяльності

2.3. Діяльність митних органів щодо кваліфікації порушень митних правил та боротьби з ними

Виявлення порушень в митній справі та притягнення до відповідальності за порушення митних правил є одним з базових завдань органів доходів і зборів, які повинні виконуватися з урахуванням неупередженого та справедливого застосування митного законодавства.

Кваліфікація митних правопорушень як ПМП у процесі провадження у справах про ПМП є ключовим питанням у діяльності підрозділів органів доходів і зборів, які мають право порушувати справи про ПМП.

В загальному, кваліфікацію ПМП розглядають як оцінку діяння уповноваженими суб'єктами (посадовими особами митних органів чи судами), що полягає у встановленні відповідності такого діяння ознакам, закріпленим у митно-правовій нормі, а також оформленим у відповідному процесуальному порядку [28, с. 189]

Схематично, процес кваліфікації ПМП передбачає встановлення фактичних обставин, які мають значення для кваліфікації та їх зіставлення з юридичним складом ПМП.

Виділяють три стадії кваліфікації порушень митних правил [28, с. 190-192], в кожній з яких є свої етапи (рис. 2.4.)

Рис. 2.4. Процес кваліфікації порушення митних правил

Примітка. Побудовано автором на основі [28]

Перша стадія: вибір норми, що передбачає порушення митних правил, яка включає наступні етапи: встановлення та впорядкування зібраних фактичних даних; висунення версій кваліфікації; розмежування складів діянь; виявлення норми, яка підлягає застосуванню.

На цій стадії обирається норма деліктного митного законодавства, що передбачає вчинене діяння. На разі робиться попередній висновок про те, що посягання є саме порушення митних правил, а не злочином або іншим правопорушенням, висуваються версії щодо того, яка з митно-правових норм може бути застосована в цьому конкретному випадку, а також констатується, що скоєне не підпадає під ознаки інших деліктних норм (проводиться розмежування проступків) [28, с. 190].

Друга стадія: встановлення відповідності між юридично значущими ознаками діяння і ознаками, передбаченими законом, в межах якої виділяються наступні етапи: доведення наявності ознак складу порушення митних правил; визначення стадії вчинення правопорушення; оцінки діяння, скоєного спільно кількома особами (суб'єктами); оцінка діяння передбаченого кількома нормами; оцінки суспільної небезпечності діяння; визначення наявності обстави, які усувають протиправність діяння.

В межах цієї стадії відбувається встановлення відповідності між юридично значущими фактичними ознаками діяння і ознаками, передбаченими МКУ. Для цього з усієї інформації про проступок виділяють ту, що, по-перше, зібрана законним процесуальним шляхом, бо лише така інформація має доказове значення, а, по-друге, що характеризує юридично значущі ознаки, з якими закон пов'язує наявність певного правопорушення. З обраної норми виділяють ознаки, що належать до вчиненого посягання, а за наявності в диспозиції статі кількох альтернативних ознак вибирають ті з них, які характерні для посягання, що підлягає кваліфікації. Одночасно відбувається зіставлення – констатація відповідності фактичних ознак посягання і ознак правопорушення вказаних в МКУ. При цьому використовується конструкція складу порушення митних правил (з'ясовується, який склад правопорушення – формальний чи матеріальний). Саме склад правопорушення є безпосередньо юридичною підставою кваліфікації порушення митних правил та своєрідним інструментом, за допомогою якого встановлюється відповідність між ознаками діяння та деліктної норми. будучи юридичною конструкцією та правовим поняттям, склад правопорушення слугує впорядкуванню зіставлення факту та права. При цьому склад порушення митних правил: дає змогу визначити коло ознак, які слід спів ставляти; дає можливість з'ясувати послідовність послідовність зіставлення та перейти до встановлення наявності іншого складу ПМП; за відсутності збігу з ознаками жодної з чинних норм МКУ є підставою до висновку, що таке діяння не є адміністративно-карним; при констатації

наявності всіх ознак складу правопорушення є підставою для переходу до вирішення інших питань, зокрема призначення покарання, звільнення від покарання тощо [28, с. 191].

Третя стадія: юридичне закріплення результатів кваліфікації, яка охоплює наступні етапи: формулювання результатів та обґрунтування кваліфікації.

На цій стадії відбувається юридичне закріплення висновку стосовно того, що інкримінуванню підлягає конкретна норма (норми) – юридичне закріплення кваліфікації. Адміністративно-правова оцінка (кваліфікація правопорушення) може призвести до таких результатів (висновків): наявне порушення митних правил; сталося діяння, вчинене за обставин, які виключають протиправність вчиненого; діяння через малозначність не становить суспільної небезпеки; скоєне має ознаки злочину. Рішення посадових осіб органів доходів і зборів або судді про кваліфікацію скоєного як порушення митних правил й відповідно про необхідність застосування якоїсь статі МКУ набуває закріплення у відповідних процесуальних документах – протоколі про ПМП чи постанові суду. Кваліфікація, що була закріплена в процесуальних документах, стає обов'язковою та тягне певні правові наслідки для учасників провадження у справах про ПМП [28, с. 192].

Під час визначення стадій та етапів процесу кваліфікації порушень митних правил необхідно враховувати [28, с. 190]:

1) процес кваліфікації ПМП не можна ототожнювати з процесом застосування деліктних норм Митного кодексу України. Кваліфікація – це лише частина правозастосування, оскільки застосування норм митного законодавства складається з 2-х головних дій – кваліфікації діяння та визначення його правових наслідків;

2) між окремими стадіями та етапами кваліфікації ПМП існує діалектичний взаємозв'язок. При кваліфікації на практиці окремі стадії та етапи "переплітаються" між собою, при цьому може змінюватися їх

послідовність, до певних стадій в ході кваліфікації доводиться повертатися неодноразово;

3) усі стадії кваліфікації ПМП є правомірними;

4) кваліфікація ПМП повина бути повної, тобто повина пройти усі стадії, а відсутність хоча б однієї зі стадій є підставою вважати, що процес кваліфікації не відбувся або є незавершеним;

5) етапи кваліфікації ПМП мають виділятися в межах окремих стадій, тобто стадії кваліфікації включають в себе етапи, які є межами, що відділяють одну стадію від іншої;

б) адміністративно-правова кваліфікація – це діяльність, у процесі якої вирішуються не лише питання застосування норм матеріального права, але і процесуального. Тому вона включає в себе як аналіз фактичних обставин справа, вибір правової норми, так і обґрунтування кваліфікації та її юридичне закріплення у процесуальних документах.

Що стосується протидії адміністративним правопорушенням, то протягом 2010 року митними органами заведено 25470 справ про порушення митних правил, у в 2011 році 28353[58]. У 2012 році митними органами порушено 23 386 справ про порушення митних правил на суму 1,99 млрд. грн. З них 15 744 справи, в яких реально вилучено предмети правопорушень на суму 760,39 млн. грн. [21] (рис. 2.5, табл. 2.2)

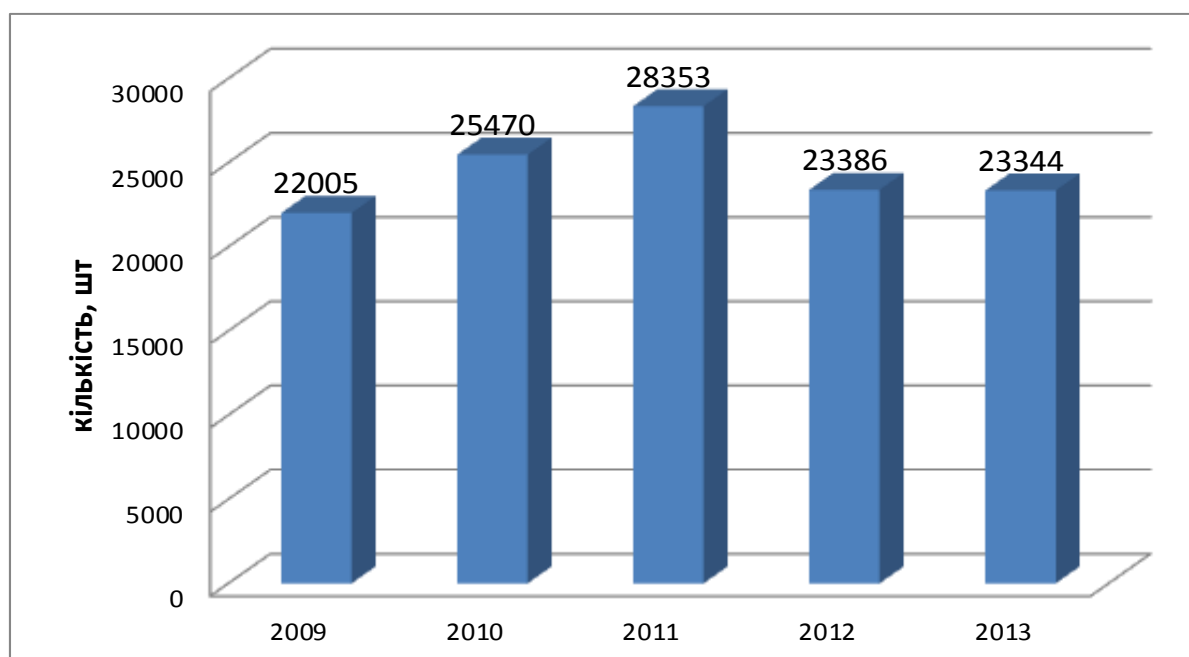

Рис. 2.5 Динаміка порушених справ про ПМП у 2009-2013 рр

Примітка. Побудовано автором на основі [58-60; 73; 80; 81]

При цьому у 2012 році, в 8 439 випадках вилучались промислові товари на загальну суму 454,77 млн. грн., в 967 - транспортні засоби на суму 172,25 млн. грн. Крім того, в 698 випадках валюта на суму понад 81,57 млн. грн., а також продовольчі товари в 6 046 випадках на суму понад 52,31 млн. грн. Митними органами у 2012 р. розглянуто 4 495 справ про порушення митних правил та застосовано адміністративне стягнення у вигляді штрафу на суму 19,62 млн. грн. З цієї суми стягнуто та перераховано до Державного бюджету України 9,45 млн. грн. [21]

Таблиця 2.2.

Основні показники діяльності митних органів по боротьбі з порушеннями митних правил за 2009-2013 рр.

Роки	Складено протоколів про порушення митних правил	На суму, млн.грн.
2009 рік	22 005	14637,1
2010 рік	25470	20193,4
2011 рік	28353	25197,3
2012 рік	23 386	1994,6
2013 рік	23344	796,3

Примітка. Складено автором на основі [58-60; 80; 81]

Упродовж 2012 року митними органами передано на розгляд до суду 20 035 справ про порушення митних правил на суму 2,58 млрд. грн. Серед розглянутих справ судом прийнято рішення про конфіскацію безпосередніх предметів правопорушень на суму 1,13 млрд. грн.

Крім цього, накладено штрафів на суму 103,24 млн. грн. З цієї суми стягнуто та перераховано до Державного бюджету України 11,57 млн. грн. [21]

Упродовж січня-грудня 2013 року митницями порушено 23,3 тис. справ про порушення митних правил на суму 796 млн. гривень. З них у 13,3 тис. справах реально вилучено предмети правопорушень на суму 396 млн. гривень [73].

Активізація діяльності митних органів щодо сум порушень по справах про ПМП пов'язана з переход товарної контрабанди у розряд адміністративних правопорушень.

Що стосується виявлення порушень митних правил, то у 2010 році працівниками Тернопільської митниці було складено 170 протоколів про ПМП на загальну суму 4 млн. 919 тис. грн., з них 8 справ окремої категорії на суму 1 млн. 178 тис. грн.

В порівнянні з 2009 роком відбулось збільшення на, 25 % (+ 10 справ) кількості порушених митницею справ про ПМП .

В 2011 році працівниками Тернопільської митниці було складено 217 протоколів про ПМП на суму 19,2 млн. грн. (табл.2.3.)

Основний кількісний та вартісний показник у 2011 році було досягнуто за рахунок справ, порушених за ст. 352 МКУ (77 справ, або 35,5 % від загальної кількості порушених справ на суму 16 млн. 750 тис. грн., або 87 % від загальної суми вартості предметів правопорушень).

Таблиця 2.3

Показники діяльності Тернопільської митниці щодо порушень митних правил

Роки	Порушено справ про ПМП, <i>шт</i>	На суму, <i>тис.грн.</i>
2010 рік	170	4918,93
2011 рік	217	19236,07
2012 рік	230	11074,5
2013 рік	239	4246,8

Примітка. Розроблено автором за даними Тернопільської митниці [61]

При збільшенні у порівнянні з 2010 роком кількості виявлених порушень митних правил (+47) та вартості складених протоколів (+ 14 317 тис. грн.), збільшилась також вартість реально вилучених предметів правопорушень (+26 справ; + 1 777 тис. грн.). Вилучено у 2011 році товарів у 37 справах про порушення митних правил (або 17 % від загальної кількості справ) на суму 3 млн. 064 тис. грн. (промислове обладнання, спирт, транспортні засоби.) У 2010 році було вилучено предметів у 11 справах на суму 1 млн. 286,5 тис. грн.

Структура предметів при порушенні митних правил у 2011 році: при ввезенні: транспортні засоби; промислові товари та обладнання; продукти для тваринництва; фрукти свіжі, а при вивезенні: спирт етиловий.

За результатами проведення заходів, направлених на виявлення та припинення порушень митних правил, протягом 2012 року Тернопільською митницею порушено 230 справ про порушення митних правил у яких вартість предметів за попередньою оцінкою склала суму 11 млн. 074,5 тис. грн. З них - порушено 3 справи, у яких вартість предметів правопорушень склала суму більшу за 536 500 грн. Загальна сума предметів ПМП у цих справах склала 3 млн. 508,5 тис. грн.

У 2012 році Тернопільською митницею вилучено предметів ПМП у 66 справах на суму 2 млн. 652 тис. грн.

Тернопільською митницею розглянуто 93 справи про ПМП у яких притягнуто до адміністративної відповідальності осіб з накладенням штрафів на суму 185 721 грн. Судом застосовано конфіскацію у 135 справах про порушення митних правил на суму 7 млн. 408 тис. грн.

Пріоритетним напрямком працівників Тернопільської митниці є проведення на постійній основі аналітично-пошукової роботи шляхом взаємодії з митними органами зарубіжних країн. Дану роботу у 2012 році було активізовано, внаслідок чого було порушено 64 справи про ПМП вартість предметів правопорушень у яких за попередньою оцінкою склала 5 млн. 426 тис. грн., що становить 29 % від загальної кількості порушених справ та 49 % від вартості порушених справ про ПМП.

Протягом 2013 року Тернопільською митницею Міндоходів порушено 239 справ про порушення митних правил на суму 4,2 млн. грн. З них у 23 справах вилучено предмети правопорушень на суму 1,4 млн. грн. Розглянуто 201 справу про порушення митних правил та застосовано адміністративне стягнення у вигляді штрафу на суму 2,1 млн. гривень.

На розгляд до суду митницею передано 40 справ про порушення митних правил на суму близько 4,3 млн гривень. За результатами розгляду прав судом прийнято рішення про конфіскацію безпосередніх предметів правопорушень на 66,7 тис. грн., накладено штрафів на суму 77,3 тис. гривень.

Загалом, боротьба з митними правопорушеннями може бути ефективною та результативною у тому випадку, якщо вона ведеться комплексно, як заходами економічного характеру, так і силовими заходами. Цей висновок обґрунтований як економічною теорією, так і результатами практичної діяльності митних органів різних країн світу.

Основним заходом економічного характеру у боротьбі з порушеннями митних правил є оптимізація законодавства як у напрямі оподаткування імпорту товарів (імпортне мито, ПДВ та акцизний податок), так і створення належних податкових умов для розвитку вітчизняного виробника (податок на

прибуток підприємств, інші податки). Важливим є й питання підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів, а також рівня життя населення та його купівельної спроможності як основного споживача [35, с.102].

Отже, з наведеного вище слідує, що митні органи активно протидіють митним правопорушенням, що слугує підвищенню рівня національної безпеки країни

Висновки до розділу 2

Митні органи України є правоохоронними органами, а їх діяльність у цьому напрямку має значні особливості, які відокремлюють її у специфічний вид правоохоронної діяльності.

Правоохорона діяльність здійснюється у двох напрямках: зовнішньому, пов'язаному із здійснення «митних інтересів» та покладених безпосередніх завдань, в т.ч. і по завданю із запобіганню та протидії контрабанді та внутрішньому, який полягає у - боротьбі з корупційними діяннями та забезпеченням особистої безпеки митників.

Контрабанда є одним із головних чиників дестабілізації економічної системи України. У 2009 році митними органами порушено 318 кримінальних справ про контрабанду товарів на загальну суму 445,9 млн. грн., у 2010 – 337 кримінальних справ на суму 695,3 млн.грн., у 2011 році було порушено 390 кримінальних справ на суму 538 млн. грн. і у 2012 році (станом на 19.11.2012) митними органами було порушено 172 кримінальні справи про контрабанду на суму 28,78 млн.грн. З 20.11.2012 р., з набранням чинності нового Кримінально-процесуального кодексу України, кримінальні справи про контрабанду митними органами не порушувались так як органи доходів і зборів (митні органи) не віднесені до органів уповноважених розпочинати досудове розслідування.

Кваліфікація митних правопорушень як ПМП у процесі провадження у справах про ПМП є ключовим питанням у діяльності підрозділів органів

доходів і зборів, які мають право порушувати справи про ПМП. Виділяють три стадії кваліфікації порушень митних правил і для кваліфікації ПМП необхідно пройти усі стадії, а відсутність хоча б однієї зі стадій є підставою вважати, що процес кваліфікації не відбувся або є незавершеним.

Що стосується протидії адміністративним правопорушенням, то протягом 2010 року митними органами заведено 25470 справ про порушення митних правил, у в 2011 році 28353. У 2012 році митними органами порушено 23 386 справ про порушення митних правил на суму 1,99 млрд

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕНЮ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА КОНТРАБАНДИ ПРИ ПЕРЕМІЩЕНІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН ТОВАРІВ

3.1. Пріоритети запобігання митним правопорушенням в Україні

Кризові процеси, що відбуваються в світі, призводять до ускладнення криміногенної ситуації, зростання злочинності, що зумовило виникнення нових форм і способів учинення протиправних діянь. На сьогодні спостерігається тенденція до збільшення масштабів криміналізації основних сфер життєдіяльності та спостерігається тенденція до збільшення кількості правопорушень у сфері економіки в тому числі, при переміщенні товарів через митний кордон.

Серед проблемам, пов'язаних з профілактикою правопорушень, які потребують розв'язання, є [75]:

- недосконалість нормативно-правового, організаційного, фінансового, кадрового та інформаційного забезпечення профілактики правопорушень;
- неналежний рівень комплексних запобіжних заходів, спрямованих на усунення причин і умов учинення правопорушень, та профілактичної роботи з особами, схильними до їх скоєння;
- недосконалість механізму взаємодії правоохоронних органів з центральними і місцевими органами виконавчої влади, з питань розроблення конкретних заходів, спрямованих на підвищення ефективності профілактики правопорушень.

Проблеми організації профілактики правопорушень передбачається розв'язати шляхом [75]:

- удосконалення нормативно-правової бази з питань правоохоронної діяльності та профілактики правопорушень;

- визначення критеріїв оцінки роботи правоохоронних органів з профілактики правопорушень;
- реформування правоохоронних органів з метою підвищення ефективності їх діяльності щодо захисту прав і свобод людини, забезпечення результативної боротьби із злочинністю та профілактики правопорушень;
- забезпечення розвитку міжнародного співробітництва у сфері профілактики правопорушень з використанням міжнародного досвіду;
- недопущення поширення в суспільстві негативних явищ і процесів, пов'язаних із злочинністю;
- удосконалення податкової політики, запровадження системи дієвого контролю за реалізацією товарів на внутрішньому ринку;
- запобігання незаконному переміщенню товарів через митний кордон України, посилення правоохоронного компонента загальнодержавної системи протидії контрабанді;
- ліквідації каналів незаконної міграції, посилення контролю за додержанням правил в'їзду в Україну, виїзду з України і перебування на її території іноземців та осіб без громадянства;
- ужиття разом з правоохоронними органами інших держав оперативно-профілактичних заходів, спрямованих на профілактику злочинів окремих категорій;
- підвищення рівня матеріального, технічного та наукового забезпечення роботи з профілактики правопорушень,
- провадження діяльності щодо запобігання злочинності в Україні з обов'язковим урахуванням результатів вітчизняних наукових досліджень та міжнародного досвіду протидії різним видам злочинності;
- удосконалення інформаційного забезпечення профілактики правопорушень.

Запобігання митним правопорушенням має дві складові: профілактику та відвернення. Виходячи з визначення профілактики злочинності, профілактика

митних правопорушень – це система заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин і умов таких порушень. Вона стосується всіх, а не якогось конкретного митного правопорушення.

Профілактика може здійснюватися на різних рівнях: загальносоціальному, спеціальному, індивідуальному [29, с. 168–169]. На загальносоціальному рівні має значення стан економіки, ідеології, правової культури та свідомості суспільства, правосуддя, менталітет населення, різні кризові явища та ін. Ці фактори впливають на ставлення громадян до права і органів державної влади, на мотиви їх поведінки, а тому й обумовлюють готовність учиняти правопорушення. Загальносоціальну профілактику проводять органи державної влади та місцевого самоврядування, громадські організації. Профілактика для них не є основною метою, а скоріше одним із результатів діяльності, спрямованої на покращання життя населення. Функціонування митних органів у даному разі має значення як один із факторів, що забезпечує стабільність економіки.

Спеціальна профілактика передбачає діяльність суб'єктів зі спеціальною компетенцією з усунення причин та умов окремого виду правопорушень. Саме тут проявляються повноваження митних органів із запобігання ПМП.

Індивідуальна профілактика охоплює діяльність щодо конкретних осіб, поведінка яких уже вступала в конфлікт з правовими нормами. Митні органи не проводять роботи із більшістю осіб, що вже вчиняли ПМП, на кшталт адміністративного нагляду. Це обґрунтовано, оскільки суспільна небезпечність цих правопорушників значно менша, ніж злочинців.

До запобігання ПМП ми зараховуємо заходи, спрямовані на усунення причин та умов конкретного ПМП, унеможливлення повторного використання засобів та шляхів його вчинення, встановлення всіх причетних осіб. Хоча тут вже є порушення і вині будуть притягнуті до відповідальності, запобігання здійснюється щодо можливої подальшої протиправної діяльності. До них зараховують наступні [42, с. 85-86]:

1. Інформування та консультування з питань митної справи.
2. Використання одноразових номерних запірно-пломбувальних пристроїв, печаток, штампів, голографічних міток та інших засобів ідентифікації (митні забезпечення) для відображення і закріплення результатів митного контролю та митного оформлення
3. Гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем.
4. Ліцензування та надання дозволів.
5. Міжнародне співробітництво в галузі митної справи.

Для запобігання митним правопорушенням митні органи взаємодіють з органами міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України тощо у відповідності до своєї компетенції організовують роботу із взаємодії на основі чинного законодавства, нормативних актів та інструкцій. Головними напрямками взаємодії є [26, с. 87-88]:

1. Видання спільних відомчих нормативних актів щодо порядку взаємодії у процесі здійснення заходів по боротьбі з контрабандою та ПМП.
2. Здійснення обміну інформацією про наміри та спроби порушення Державного кордону, переміщення через Державний кордон зброї, боєприпасів, вибухових, отруйних речовин і наркотиків, а також, про джерела придбання і канали незаконного переміщення через кордон валюти, сировинних ресурсів, великих партій промислових виробів, товарів народного споживання, культурних цінностей і крадених автомобілів.
3. Виявлення осіб, які займаються переміщенням через кордон предметів контрабанди, та порушують порядок проведення зовнішньоекономічних операцій, здійснення спільних заходів щодо документування їх злочиною діяльності.
4. Створення спільних банків даних осіб, причетних до контрабанди, незаконного обігу зброї та наркотичних засобів, психотропних речовин і

прекурсорів, а також до злочинів у кредитно-фінансовій та зовнішньоекономічній сферах.

5. Здійснення спільних заходів із локалізації надзвичайних подій та ситуацій в пунктах пропуску через Державний кордон України та на підступах до них.

6. Внесення у відповідні інстанції, міністерства і відомства пропозицій для усунення причин і умов, які сприяють здійсненню контрабанди.

7. Проведення спільних оперативних заходів та спеціальних операцій, з метою виявлення і розкриття злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

8. Узагальнення підсумків, розробка нових напрямів взаємодії.

Крім того, у сучасних інтеграційних умовах все більше зростає рівень міжнародних взаємовідносин як на рівні держави, так і окремих її представництв і відомств. Дана тенденція не обійшла стороною органи доходів і зборів України. Митне співробітництво відіграє важливу роль у боротьбі з серйозною міжнародною злочинністю такою як контрабанда. І тому, з огляду на традиційне місце митних служб світу у національних системах державних органів, визначається вид діяльності, щодо якого світовою практикою встановлюються певні стандарти. Така діяльність митних органів на міжнародному рівні побудована на їх безпосередній взаємодії (інформаційний обмін, правова допомога), що і закріплено в основних міжнародних документах, які регламентують цю діяльність. Такими документами, зокрема, є Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства [39] (Найробіська Конвенція) та Конвенція про адміністративну допомогу у сфері митних відносин (Йоганесбурзька Конвенція) [38].

Узгоджена та скоординована діяльність держав у галузі митного регулювання відіграє важливу роль у виконанні завдань, покладених на їхні національні митні органи. Це стосується різноманітних напрямів

національно-правового регулювання в галузі митної справи, зокрема боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил. Загальновизнано, що протидія порушенням митного законодавства, які становлять загрозу економічним, комерційним, фіскальним та соціальним інтересам держав, може бути ефективнішою за умови співробітництва митних адміністрацій таких держав. Тому правове забезпечення інституту взаємної адміністративної допомоги (ВАД), як одного із засобів боротьби з порушеннями митного законодавства, є одним із пріоритетних напрямів міжнародного митного співробітництва. У даному аспекті особливої важливості набуває стан національно-правової регламентації ВАД та його відповідність міжнародним нормам і стандартам, світовим тенденціям уніфікації та гармонізації законодавств держав у сфері митного регулювання.

К. К. Сандровський виділяв такі основні форми співробітництва України з іноземними державами й міжнародними організаціями з митних питань: участь у багатосторонніх договорах; членство в міжнародних митних організаціях; укладення двосторонніх договорів про співробітництво і взаємодопомогу; фактичне дотримання загальноприйнятих норм і стандартів міжнародного митного права; забезпечення виконання зобов'язань існуючих міжнародних договорів [77, с. 271–272].

Фактична діяльність, передбачена чиним для держави міжнародним договором, яка становить зміст прийнятих на себе міжнародних зобов'язань, – це форма співробітництва. Вона може бути міжнародною та внутрішньодержавною. Отже, виконання державою прийнятих за міжнародним договором у галузі митної справи зобов'язань – це безпосередня форма реалізації міжнародного митного співробітництва. [56, с. 92].

У ст. 545 Митного кодексу України серед завдань митних органів закріплено здійснення міжнародного співробітництва у сфері державної митної справи. А у главі 78 "Міжнародне співробітництво з питань державної митної справи", описано форми такого співробітництва державами [37].

Співробітництво органів доходів і зборів України з органами доходів і зборів суміжних держав здійснюється відповідно до міжнародних договорів, укладених відповідно до закону, органами доходів і зборів України спільно з органами доходів і зборів суміжних держав через [37]:

1) проведення спільного митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України;

2) узгодження в установленому законом порядку часу здійснення митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України, процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються органами доходів і зборів для виконання митних формальностей;

3) проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил;

4) проведення в установленому законом порядку спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення правопорушень у сфері службової діяльності працівників органів доходів і зборів України та митних служб суміжних держав;

5) проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів з питань, що відповідно до цього Кодексу та інших актів законодавства України належать до повноважень органів доходів і зборів;

6) обмін інформацією, у тому числі з використанням інформаційних технологій та систем

Для найменування міждержавних відносин стосовно питань, пов'язаних з провадженням у справах про контрабанду та порушення митних правил, використовуються терміни: адміністративна допомога, адміністративна взаємодопомога, взаємна адміністративна допомога, взаємодопомога [57].

Досягненню позитивних результатів у справі боротьби митних органів України з контрабандою та порушеннями митних правил багато в чому сприяють числені двосторонні міждержавні, міжурядові та міжвідомчі угоди й протоколи з питань взаємної адміністративної допомоги.

Міжнародно-правове регулювання надання взаємної адміністративної допомоги митними органами України на сучасному етапі розвитку міжнародних митних відносин здійснюється на основі міжнародних договорів, що укладаються як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівнях, з урахуванням рекомендацій Всесвітньої митної організації.

Поряд з уже існуючими видами взаємної адміністративної допомоги в митних справах для національних митних органів можна визначити такі перспективні напрями її розвитку, а саме: допомога за запитом стосовно нагляду; збір інформації; надання допомоги в боротьбі з контрабандою наркотиків та психотропних речовин; надання допомоги в протидії контрабанді творів мистецтва, антикваріату та інших культурних цінностей.

У практиці митних органів України найпоширенішою формою взаємної адміністративної допомоги є інформаційний обмін, що здійснюється шляхом надсилання запитів митної адміністрації України до відповідної митної адміністрації іноземної держави або надання інформації. Діяльність митних органів з надання ВАД у формі інформаційного обміну охоплює: 1) надсилання запитів, попереджувальної інформації до митних органів зарубіжних країн; 2) надання відповіді на отримані запити; 3) опрацювання попереджувальної інформації, відповідей на запити, отримані від іноземних митних органів.

З метою впорядкування процедури надсилання запитів Держмитслужби України до митних служб іноземних держав, для отримання потрібної інформації чи допомоги в розслідуванні справ про порушення митних правил або інформування цих служб про можливі правопорушення на території відповідних держав було затверджено Порядок направлення запитів Державної митної служби України до митних служб іноземних держав або їх інформування [46].

У сфері митного співробітництва за 2013 рік представниками Міндоходів також було підписано 7 міжнародних документів, в тому числі [73]:

– З Республікою білорусь щодо митної статистики, взаємної торгівлі, обміну інформацією.

– З Російською Федерацією – щодо плану спільних дій на 2013 рік.

– З Республікою Польща – Меморандум про запровадження Системи попереднього повідомлення про виникнення надзвичайних ситуацій на українсько-польському кордоні з метою забезпечення ритмічності пропускових операцій.

Міністерством також було виконано всі внутрішньодержавні процедури з метою набрання чинності Угодою між Кабінетом Міністрів України і Урядом Румунії про відкриття пунктів пропуску для міжнародного сполучення та підписання Протоколу між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Хорватія про внесення змін та доповнень до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Хорватія про взаємну допомогу в митних справах. З метою обговорення поточних питань двостороннього співробітництва, протягом року було забезпечено організацію зустрічей Міністра доходів і зборів з представниками митних адміністрацій Російської Федерації, Республіки білорусь, Туреччини, Молдови, Грузії, Литовської Республіки, Королівства бельгія, Швейцарської Конфедерації, Китайської Народної Республіки тощо. Також було забезпечено візити Міністра доходів і зборів України та керівництва Міндоходів до Великої Британії, Європейського Союзу (Королівство бельгія), МВФ (США), Китайської Народної Республіки, Російської Федерації, Республіки Польща, білорусі, Нідерландів.

Також забезпечено розвиток двосторонньої договірно-правової бази співробітництва у митних справах з митними адміністраціями іноземних держав: Албанією, Боснією і Герцеговиною, Вірменією, Грузією, Єгиптом, Канадою, Нідерландами, Росією, Іраком, Індією, Іспанією, Тунісом та США тощо.

3.2. Удосконалення заходів усунення митних правопорушень в Україні

Аналіз стану боротьби з митними правопорушеннями свідчить про те, що, незважаючи на комплекс здійснених органами виконавчої влади заходів, вони продовжують поширюватись, а пов'язані з ними негативні процеси набувають дедалі витонченіших форм, що завдає значної шкоди економіці України, негативно впливає на криміногену ситуацію в державі.

Мають місце факти незаконного звільнення товарів від митного оформлення, їх ввезення на митну територію України під виглядом транзиту, переміщення товарів через митний кордон поза пунктами пропуску, недекларування та приховання предметів від митного контролю шляхом подання митному органу документів, що містять неправдиві відомості стосовно вартості товару, кількості вантажу, країни його походження, відправника товару тощо. При цьому активно використовуються фіктивні фірми або такі, що перебувають на обліку як учасники зовнішньоекономічної діяльності, але без укладення відповідних контрактів.

Найбільшою є питома вага незаконно переміщеної продукції на ринку автомобілів, аудіо-, відеотехніки, комп'ютерної та побутової техніки, виробів легкої промисловості, продуктів харчування (насамперед цукру та м'ясної продукції), тютюну, алкогольних напоїв, нафтопродуктів, ювелірних виробів.

Визначальними факторами поширення контрабанди є [62,с.110]:

- існування економічних передумов;
- недостатня ефективність митного і прикордонного контролю;
- недосконалість нормативно-правової бази у сфері регулювання імпорту та боротьби з контрабандою;
- необлаштування державного кордону з державами СНД;
- високі ставки ввізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість під час імпорту;
- неоднакове податкове навантаження на суб'єктів господарювання;

- наявність значної різниці між світовими і внутрішніми цінами на окремі групи товарів;
- корупція в митних органах, органах охорони державного кордону, інших правоохоронних та контролюючих органах;
- відсутність належного контролю за реалізацією товарів на внутрішньому ринку;
- недосконалість обміну інформацією між державними органами, що здійснюють контроль за зовнішньоекономічною діяльністю.

Протиправній діяльності сприяють насамперед високі ставки ввізного мита, акцизів та податку на додану вартість. Практично кожна ставка ввізного мита, яка перевищує 10-15 відсотків митної вартості, робить імпорт неефективним і в разі попиту на цю продукцію на ринку провокує суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до пошуку схем ввезення, які не передбачають сплату ввізного мита, акцизного податку та податку на додану вартість. Така продукція на національному ринку є більш конкурентоспроможною, ніж аналогічна продукція національного походження. У зв'язку з цим зниження ставок ввізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість створить належні умови для діяльності на національних ринках, усуне передумови для нелегального імпорту та переорієнтує товаропотоки в легальний обіг.

Проблемою залишається фінансування заходів, спрямованих на розбудову державного кордону і розвиток митних органів. Із затверджених у державному бюджеті обсягів асигнувань за останні два роки (2011 – 2012рр.) недофінансовано 183,5 млн. гривень, що не дало змогу задовольнити нагальні потреби та виконати відповідні державні програми. Через нестачу коштів повільними темпами здійснюється будівництво та облаштування пунктів пропуску через державний кордон, залишається незадовільним забезпечення митних органів та органів охорони державного кордону технічними засобами контролю [51].

Особливу роль у поширенні контрабанди відіграє людський фактор. За інформацією правоохоронних органів, переважна більшість злочинів, пов'язаних з незаконним переміщенням вантажів через державний кордон, скоюється з використанням корумпованих зв'язків з посадовими особами митних органів, органів охорони державного кордону та інших контролюючих органів.

Причинами, що сприяють контрабанді на нашу думку є дві групи причин: соціально-економічні причини та організаційно-правові. До соціально-економічних причин, що сприяють контрабанді є зниження вітчизняного виробництва в більшості галузей народного господарства України; наявність бюджетного дефіциту та досить високого рівня інфляції, низька платоспроможність суб'єктів господарювання на основній масі населення; наявність значної різниці між світовими і внутрішніми цінами на окремі групи товарів при відсутності належного контролю за реалізацією товарів на внутрішньому ринку; застосування завищених ставок ввізного мита акцизних зборів, що провокує суб'єктів ЗЕД на пошук різноманітних протиправних способів ухилення від сплати мита і призводить до переведення товаропотоків у нелегальний обіг, неоднакове податкове навантаження на суб'єктів господарювання тощо. До організаційно-правових причин, що сприяють контрабанді та порушенню митних правил можна віднести неповну відповідність нормативно-правової бази України з митних питань законодавству ЄС, недосконалість чинного національного законодавства з питань митного, зовнішньоекономічного регулювання та боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, низький контроль за службовою діяльністю посадових осіб митних органів, низька ефективність роботи підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил через відсутність повноважень щодо проведення оперативно-розшукової діяльності по справах про контрабанду; недостатнє стимулювання суб'єктів ЗЕД до прозорого здійснення зовнішньоекономічної діяльності та дотримання законодавства при цьому; недосконалість обміну інформацією

між відповідними державними органами, митними органами суміжних країн що переміщення через митний кордон фізичних осіб, товарів та транспортних засобів.

З огляду на зазначене посиленню боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил будуть сприяти ряд заходів. Особливий інтерес у цьому сенсі викликають великі транспортні вузли, де перетинаються різні види транспорту (морський, залізничний, автомобільний) і де проходить велика кількість транзитних вантажопотоків через територію [82, с. 194].

Тому необхідний комплексний науковий підхід до вивчення явища контрабанди та розробки програми їй протидії. Для цього на території України у межах великих транспортних вузлів, представляється доцільним створення координаційних науково-дослідних центрів по боротьбі з контрабандою (ЦБК).

Завданнями ЦБК має бути розробка комплексної програми щодо запобігання контрабанді з урахуванням регіональної специфіки.

Створення у великих транспортних вузлах (природно, за наявності відповідної наукової бази) координаційних науково-дослідних центрів по боротьбі з контрабандою дозволить за достатньо короткий термін отримати такі результати:

- зниження рівня контрабанди при експортно-імпорتنих операціях;
- скорочення часу очікування митного огляду і в цілому – транзитного часу перевезення вантажів;
- підвищення рівня економічної безпеки і зниження рівня шахрайства і злочинності на транспорті;
- посилення транзитної репутації Української держави;
- збільшення бюджетних надходжень від митних зборів;
- підвищення економічної ефективності зовнішньоекономічних зв'язків України і транзиту вантажів інших країн через її територію.

Загалом протидія контрабанді вимагає комплексного підходу до вирішення існуючих проблем. Перш за все, держава повинна створити умови

для зацікавленості суб'єктів господарської діяльності в легальному проходженні вантажів і товарів через кордон.

Зарадити криміногенній ситуації, яка склалася у зовнішньоекономічній діяльності, можливо тільки за умови створення належної правової бази, значного підвищення рівня професійної підготовки працівників митної служби, здійснення безкомпромісної боротьби з проявами корупції.

Для підвищення ефективності організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил важливе значення має наявність правдивої інформації про товари і предмети, що переміщуються через митний кордон, тому у цьому напрямку доцільно активізувати співробітництво між митними органами України і суміжних з Україною держав щодо обміну попередньою інформацією про осіб, транспортні засоби та вантажі, які перетинають державний кордон України в пунктах пропуску через державний кордон України для автомобільного та залізничного сполучення, та/або подання супровідних листів, а також вживати заходів щодо проведення переговорів з питання укладення окремої Угоди з ЄС щодо обміну інформацією про товари і транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України, щодо включення положення з цього питання до розширеної Угоди про співробітництво між Україною та ЄС [82, с. 204]

Сприяє боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил і надання з грудня 2011 року повноважень митними органам здійснювати попередній документальний контроль з метою удосконалення спрощення процедури пропуску товарів через державний кордон України шляхом: пропуску товарів, що підлягають санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному та екологічному контролю.

Для уникнення незаконного переміщення через митний кордон фізичних осіб, товарів, транспортних засобів необхідно постійно контролювати і удосконалювати стан забезпечення пунктів пропуску через державний кордон України системами спостереження та електронного зчитування номерних знаків транспортних засобів, електронними вагами та спеціальними рентгенівсько-

телевізійними установками для сканування транспортних засобів і вантажів, іншим високотехнологічним устаткуванням

Виявам контрабанди і порушення митних правил сприятиме і подальше забезпечення та запровадження митними органами та іншими органами державної влади комплексної системи електронного документообігу дозвільних документів на здійснення зовнішньоекономічних операцій, передбачивши уніфікацію таких документів, створення інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, що перетинають державний кордон України

Для розв'язання завдань боротьби з контрабандою та порушенням митних правил необхідно здійснити:

1) оптимізацію адміністрування справляння ввізного мита, акцизного податку, податку на додану вартість з урахуванням забезпечення необхідного рівня захисту внутрішнього ринку в частині:

– уніфікації ставок ввізного мита на ідентичні та подібні товари з метою уникнення надмірної диталізації та запобігання зловживанням;

– створення рівних умов господарювання для імпортерів під час ввезення товарів на митну територію України;

2) запровадження митними органами електронного декларування товарів, електронного оформлення книжки МДП;

3) належне облаштування пунктів пропуску через державний кордон України шляхом:

– забезпечення пунктів пропуску через державний кордон України відповідним обладнанням, зокрема встановлення систем спостереження, електронних ваг та спеціальних рентгенівсько-телевізійних установок для сканування транспортних засобів і вантажів, а також іншого високотехнологічного устаткування;

– створення мережі вантажних митних комплексів на митному кордоні та найбільших залізничних вузлових станціях;

4) завершення створення інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон України, для забезпечення відстеження руху товарів і одержання відомостей про їх митне оформлення в режимі реального часу з наданням доступу до неї відповідним правоохоронним та контролюючим органам;

5) удосконалення взаємодії відповідних державних органів шляхом:

– створення електронної системи обміну інформацією про стан розрахунків за зовнішньоекономічними договорами (контрактами) окремих суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які допустили порушення законодавства, забезпечення доступу до неї правоохоронних та контролюючих органів;

– запровадження автоматизованого обліку транспортних засобів, що перетинають державний кордон України, у тому числі в режимі транзиту, а також обміну інформацією між митними органами України та Міністерством внутрішніх справ України щодо митного оформлення цих засобів та їх реєстрації в органах Міністерства внутрішніх справ України з наданням повного доступу до автоматизованого банку даних Службі безпеки України;

б) посилення взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами суміжних з Україною держав щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

7) супроводження розгляду в судових органах справ про порушення митних правил;

8) здійснення аналізу законності зовнішньоекономічних операцій з товарами, які мають високий ступінь оподаткування. Направлення запитів до митних органів зарубіжних країн щодо перевірки автентичності наданих до митного оформлення документів

9) удосконалення порядку оцінки і реалізації конфіскованого майна та забезпечення контролю за виконанням постанов у справах про порушення

митних правил, шляхом взаємодії з органами державної виконавчої служби України спрямованої на забезпечення надходження коштів від реалізації конфіскованих товарів до держбюджету;

10) організацію широкого висвітлення в засобах масової інформації дій органів державної влади, пов'язаних з боротьбою з контрабандою та порушенням митних правил.

Звичайно для вирішення цих проблем необхідні чималі фінансові та часові затрати, але якщо порівняти, небезпеку та збитки від контрабанди та ПМП, то ці затрати неодмінно себе виправдають.

Висновки до розділу 3

Запобігання митним правопорушенням має дві складові: профілактику та відвернення. Виходячи з визначення профілактики злочинності, профілактика митних правопорушень – це система заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин і умов таких порушень.

До запобігання митним правопорушенням ми зараховуємо заходи, спрямовані на усунення причин та умов конкретного правопорушення, унеможливлення повторного використання засобів та шляхів його вчинення, встановлення всіх причетних осіб.

Для запобігання митним правопорушенням митні органи взаємодіють з іншими державними органами, але у сучасних інтеграційних умовах все більше зростає рівень міжнародних взаємовідносин у цьому напрямку. Узгоджена та скоординована діяльність держав у галузі митного регулювання відіграє важливу роль у виконанні завдань, покладених на їхні національні митні органи

Посиленню боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил будуть сприяти ряд заходів серед яких

- належне облаштування пунктів пропуску через державний кордон України шляхом: забезпечення пунктів пропуску через державний кордон України відповідним обладнанням;

-удосконалення взаємодії відповідних державних органів шляхом створення електронної системи обміну інформацією про стан розрахунків за зовнішньоекономічними договорами (контрактами) окремих суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які допустили порушення законодавства, забезпечення доступу до неї правоохоронних та контролюючих органів;

- посилення взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами суміжних з Україною держав щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

- здійснення аналізу законності зовнішньоекономічних операцій з товарами, які мають високий ступінь оподаткування;

- удосконалення порядку оцінки і реалізації конфіскованого майна;

- організацію широкого висвітлення в засобах масової інформації дій органів державної влади, пов'язаних з боротьбою з контрабандою та порушенням митних правил.

ВИСНОВКИ

боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одним з основних завдань митних органів України, в межах виконання якого здійснюється числена кількість заходів в межах їхньої компетенції з метою якомога значної мінімізації наслідків цієї загрози для держави.

Правопорушення в сфері правових відносин при здійсненні митної справи – це протиправна, вина (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, які посягають на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок правового регулювання переміщення через митний кордон і за яку міжнародними та національними нормами права передбачено юридичну відповідальність

Митні правопорушення є одним із головних чиників дестабілізації економічної системи України. Незаконе ввезення на територію нашої держави товарів сприяє неконтрольованому насиченню внутрішнього ринку продукцією іноземного виробництва та витісненню українських товарів. У результаті цього значних збитків зазнають вітчизняні підприємства, в першу чергу легкої та переробної промисловості, продукція яких стає не конкурентоспроможною, а порушники виводять у тіньовий обіг значні суми коштів, призначених для сплати митних платежів.

Відповідно до вимог митних правил суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності несуть відповідальність за їх порушення. Дані дії можуть класифікуватись митними органами у двох напрямках:

- як кримінальна відповідальність – контрабанда;
- як адміністративна відповідальність – порушення митних правил (ПМП).

До категорії адміністративних митних правопорушень відносяться порушення митних правил (ПМП), яке за чиним Митним кодексом, являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного

призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність.

Суб'єкти та відповідальність за порушення митних правил встановлюється Митним кодексом. Відповідальність за ПМП здійснюється у вигляді стягнень, що накладаються на осіб, що вчинили порушення митних правил: попередження, штрафу чи конфіскації майна.

Контрабанда належить до злочинів у сфері господарської діяльності та визначається Кримінальним кодексом України як переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Крім того до контрабанди належать злочини, які пов'язані з незаконним переміщеннями через митний кордон наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.

У напрямку протидії контрабанді органи доходів і зборів, приймають участь у кримінальному провадженні та здійсненні оперативно-розшукової діяльності. Однак на відміну від повноважень, закріплених у Кримінально-процесуальному кодексі 1960 року, де митниці були органами дізнання у справах про контрабанду, сучасне законодавство не надає можливості митниці ні самостійно розпочинати кримінальне провадження, ні провадити слідчі (розшукові) дії, однак відповідно до змін внесених до Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" оперативні підрозділи органів доходів і зборів такі як податкової міліції та підрозділи, які ведуть боротьбу з контрабандою віднесено до таких, що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність (ОРД).

З грудня 2012 р. кримінальні справи про контрабанду митними органами не порушуються у зв'язку з тим, що з 20.11.2012 р. набрав чинності новий Кримінально-процесуальний кодекс України, відповідно до якого органи доходів і зборів (митні органи) не віднесені до органів уповноважених розпочинати досудове розслідування, а від від 15.11.2011 на законодавчому рівні скасовано кримінальну відповідальність за такий вид злочину, як товарна контрабанда.

Виявлення порушень в митній справі та притягнення до відповідальності за порушення митних правил є одним з базових завдань органів доходів і зборів, які повині виконуватися з урахуванням неупередженого та справедливого застосування митного законодавства.

Кваліфікація митних правопорушень як ПМП у процесі провадження у справах про ПМП є ключовим питанням у діяльності підрозділів органів доходів і зборів, які мають право порушувати справи про ПМП. Виділяють три стадії кваліфікації порушень митних правил. Перша стадія: вибір нори, що передбачає порушення митних правил, друга стадія - це встановлення відповідності між юридично значущими ознаками діяння і ознаками, передбаченими законом, і третя - це юридичне закріплення результатів кваліфікації, через формулювання результатів та обґрунтування кваліфікації.

Загалом організація боротьби з контрабандою та ПМП об'єднує врегульовані законодавством України різні правові відносини і тому є комплексною.

Важливою складовою ефективної протидії і попередження контрабанди і митних правопорушень є централізована організація і координація боротьби з ними. Основою ж для забезпечення останніх є неупереджена оцінка роботи в цьому напрямку як митних органів України в цілому, так і кожної митниці зокрема. Проте, на відміну від інших напрямків роботи митних органів, аналіз яких здійснюється за рейтинговими показниками, розробленими митними органами України, чітких критеріїв оцінки стану правоохоронної роботи митниць сьогодні немає. Відсутність такого "зворотного зв'язку" між

центральним апаратом Міндоходів України і митницями суттєво впливає на об'єктивність оцінки правоохороної діяльності останніх, а відтак й на прийняття виважених управлінських і кадрових рішень.

Запобігання митним правопорушенням має дві складові: профілактику та відвернення. Виходячи з визначення профілактики злочинності, профілактика митних правопорушень – це система заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин і умов таких порушень. Для запобігання митним правопорушенням митні органи взаємодіють з іншими державними органами, а у сучасних інтеграційних умовах все більше зростає рівень міжнародних взаємовідносин з митними органами інших держав, оскільки узгоджена та скоординована діяльність держав у галузі митного регулювання загалом та боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил зокрема відіграє важливу роль у виконанні завдань, покладених на їхні національні митні органи.

Загально визнано, що протидія порушенням митного законодавства, які становлять загрозу економічним, комерційним, фіскальним та соціальним інтересам держав, може бути ефективнішою за умови співробітництва митних адміністрацій таких держав. Тому правове забезпечення інституту взаємної адміністративної допомоги (ВАД), як одного із засобів боротьби з порушеннями митного законодавства, є одним із пріоритетних напрямів міжнародного митного співробітництва. Досягненню позитивних результатів у справі боротьби митних органів України з контрабандою та порушеннями митних правил багато в чому сприяють числені двосторонні міждержавні, міжурядові та міжвідомчі угоди й протоколи з питань взаємної адміністративної допомоги. У практиці митних органів України найпоширенішою формою взаємної адміністративної допомоги є інформаційний обмін, що здійснюється шляхом надсилання запитів митної адміністрації України до відповідної митної адміністрації іноземної держави або надання інформації.

Загалом протидія контрабанді вимагає комплексного підходу до вирішення існуючих проблем. Перш за все, держава повина створити умови для зацікавленості суб'єктів господарської діяльності в легальному проходженні вантажів і товарів через кордон.

Зарадити криміногенній ситуації, яка склалася у зовнішньоекономічній діяльності, можливо тільки за умови створення належної правової бази, значного підвищення рівня професійної підготовки працівників митної служби, здійснення безкомпромісної боротьби з проявами корупції.

Для підвищення ефективності організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил важливе значення має наявність правдивої інформації про товари і предмети, що переміщуються через митний кордон, тому у цьому напрямку доцільно активізувати співробітництво між митними органами України і суміжних з Україною держав щодо обміну попередньою інформацією про осіб, транспортні засоби та вантажі, які перетинають державний кордон України в пунктах пропуску через державний кордон України для автомобільного та залізничного сполучення, та/або подання супровідних листів.

Для уникнення незаконного переміщення через митний кордон фізичних осіб, товарів, транспортних засобів необхідно постійно контролювати і удосконалювати стан забезпечення пунктів пропуску через державний кордон України системами спостереження та електронного зчитування номерних знаків транспортних засобів, електронними вагами та спеціальними рентгенівсько-телевізійними установками для сканування транспортних засобів і вантажів, іншим високотехнологічним устаткуванням

Для розв'язання завдань боротьби з контрабандою та порушенням митних правил необхідно здійснити:

- 1) належне облаштування пунктів пропуску через державний кордон України;

- 2) завершити створення інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи контролю осіб, транспортних засобів та

вантажів, які перетинають державний кордон України, для забезпечення відстеження руху товарів і одержання відомостей про їх митне оформлення в режимі реального часу з наданням доступу до неї відповідним правоохоронним та контролюючим органам;

3) удосконалення взаємодії відповідних державних органів шляхом:

– створення електронної системи обміну інформацією про стан розрахунків за зовнішньоекономічними договорами (контрактами) окремих суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які допустили порушення законодавства, забезпечення доступу до неї правоохоронних та контролюючих органів;

– запровадження автоматизованого обліку транспортних засобів, що перетинають державний кордон України, у тому числі в режимі транзиту, а також обміну інформацією між митними органами України та Міністерством внутрішніх справ України щодо митного оформлення цих засобів та їх реєстрації в органах Міністерства внутрішніх справ України з наданням повного доступу до автоматизованого банку даних Службі безпеки України;

4) посилення взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами суміжних з Україною держав щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

5) удосконалення порядку оцінки і реалізації конфіскованого майна та забезпечення контролю за виконанням постанов у справах про порушення митних правил, шляхом взаємодії з органами державної виконавчої служби України спрямованої на забезпечення надходження коштів від реалізації конфіскованих товарів до держбюджету;

б) організацію широкого висвітлення в засобах масової інформації дій органів державної влади, пов'язаних з боротьбою з контрабандою та порушенням митних правил.